

WYROK SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (druga izba)

z dnia 8 lipca 2004 r. *

W sprawie T-44/00

Mannesmannröhren-Werke AG, z siedzibą w Mülheim an der Ruhr (Niemcy), reprezentowana przez adwokata M. Klusmanna, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca,

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich, reprezentowanej przez M. Erharta oraz A. Whelana, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

mającej za przedmiot skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji 2003/382/WE z dnia 8 grudnia 1999 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 Traktatu WE (Sprawa IV/E-1/35.860-B — Rury stalowe bez szwu) (Dz.U. 2003, L 140, str. 1) lub ewentualnie żądanie obniżenia kwoty grzywny nałożonej na skarżącą,

* Język postępowania: niemiecki.

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI WSPÓLNOT EUROPEJSKICH
(druga izba),

w składzie: N. J. Forwood, prezes, J. Pirrung i A. W. H. Meij, sędziowie,
sekretarz: J. Plingers, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniach
19, 20 i 21 marca 2003 r.,

wydaje następujący

Wyrok

Okoliczności faktyczne i przebieg postępowania¹

1. Niniejsza sprawa dotyczy decyzji Komisji 2003/382/WE z dnia 8 grudnia 1999 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 Traktatu WE (Sprawa IV/E-1/35.860-B — Rury stalowe bez szwu) (Dz.U. 2003, L 140, str. 1, zwanej dalej „zaskarżoną decyzją”).

[...]

¹ — Punkty niniejszego wyroku dotyczące okoliczności powstania sporu zostały pominięte. Znajdują się one w pkt 2–33 wyroku Sądu z dnia 8 lipca 2004 r. w sprawach połączonych T-67/00, T-68/00, T-71/00 i T 78/00 JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. II-2501.

Postępowanie przed Sądem

- 34 Siedmioma pismami złożonymi w sekretariacie Sądu między dniem 28 lutego i dniem 3 kwietnia 2000 r. Mannesmann, Corus, Dalmine, NKK Corp., Nippon, Kawasaki i Sumitomo wniosły skargi na zaskarżoną decyzję.
- 35 Postanowieniem z dnia 18 czerwca 2002 r. zgodnie z art. 50 regulaminu Sądu po wysłuchaniu uczestników postępowania połączono siedem spraw dla celów procedury ustnej. Po tym połączeniu wszyscy skarżący w siedmiu sprawach mogli dokonać wglądu w całość akt dotyczących niniejszego postępowania w sekretariacie Sądu. Przyjęto również środki organizacji postępowania.
- 36 Na podstawie sprawozdania sędziego sprawozdawcy Sąd (druga izba) postanowił otworzyć procedurę ustną. Wystąpienia stron oraz ich odpowiedzi na pytania Sądu zostały wysłuchane na rozprawie w dniach 19, 20 i 21 marca 2003 r.

Żądania stron

- 37 Skarżąca wnosi do Sądu o:

- stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji;

- ewentualnie, obniżenie kwoty nałożonej na nią grzywny;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

38 Komisja wnosi do Sądu o:

— oddalenie skargi;

— obciążenie strony skarżącej kosztami postępowania.

W przedmiocie żądania stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji

39 Na poparcie swojego żądania stwierdzenia nieważności strona skarżąca w pierwszej kolejności podnosi szereg zarzutów mających zakwestionować prawidłowość postępowania administracyjnego. Podnosi następnie naruszenie art. 81 ust. 1 WE ze względu na to, że Komisja nie ustaliła w sposób wystarczający z prawnego punktu widzenia istnienia naruszeń zarzucanych w art. 1 oraz w art. 2 zaskarżonej decyzji.

W przedmiocie zarzutów wynikających z uchybień proceduralnych

W przedmiocie zarzutu wynikającego z naruszenia prawa do obrony ze względu na to, że Komisja odmówiła skarżącej dostępu do niektórych dokumentów znajdujących się w aktach sprawy

Argumenty stron

40 Skarżąca utrzymuje, że nie miała ona dostępu do całości akt z postępowania administracyjnego. Komisja nie umożliwiła jej zapoznania się z dokumentami

przekazanymi przez Urząd Nadzoru EFTA, zasłaniając się ich wewnętrznym charakterem, bez dodatkowych wyjaśnień ani analizy ich zawartości. Mannesmann uznaje więc, że mógł zostać pozbawiony niektórych dokumentów na poparcie obrony.

- 41 Ponadto Mannesmann zarzuca Komisji, że nie przestrzegała procedury opisanej w pkt II A komunikatu Komisji 97/C 23/03 w sprawie wewnętrznego regulaminu dotyczącego postępowania z wnioskami o dostęp do akt spraw na podstawie art. [81] i art. [82] Traktatu WE, art. 65 i art. 66 Traktatu EWWiS oraz rozporządzenia Rady (EWG) nr 4064/89 [tłumaczenie nieoficjalne, podobnie wszystkie cytaty z tego komunikatu poniżej] (Dz.U. 1997, C 23, str. 3, dalej zwanego „komunikatem w sprawie dostępu do akt”). Zgodnie z tym komunikatem funkcjonariusz do spraw przesłuchań zobowiązany jest do skontrolowania klasyfikacji dokumentów znajdujących się w aktach i w razie potrzeby do zweryfikowania ich kwalifikacji jako dokumentów wewnętrznych. Ten obowiązek kontroli istnieje niezależnie od tego, czy przedsiębiorstwa wykazały w tym zakresie inicjatywę. Mannesmann ocenia, iż nie jest w stanie ustalić, czy pismo w sprawie przedstawienia zarzutów i akta postępowania administracyjnego zawierają całość dokumentów na poparcie obrony, czy nie.
- 42 Ponadto Mannesmann zarzuca Komisji, że nie przekazała mu ona listy wszystkich dokumentów znajdujących się w aktach, w celu umożliwienia mu wystąpienia z wnioskiem o wgląd do niektórych z nich (wyroki Sądu z dnia 29 czerwca 1995 r. w sprawie T-30/91 Solvay przeciwko Komisji, Rec. str. II-1775, pkt 89 oraz 93–95, i w sprawie T-36/91 ICI przeciwko Komisji, Rec. str. II-1847, pkt 99 oraz 103–105). Komisja powinna była w szczególności wskazać na tej liście dokumenty wewnętrzne (wyrok Sądu z dnia 15 marca 2000 r. w sprawach połączonych T-25/95, T-26/95, od T-30/95 do T-32/95, od T-34/95 do T-39/95, od T-42/95 do T-46/95, T-48/95, od T-50/95 do T-65/95, od T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 i T-104/95 Cimenteries CBR i in. przeciwko Komisji, zwanych „Cementem”, Rec. str. II-491, pkt 168 i 186). Komisja naruszyła w ten sposób prawo do obrony. Naruszenia takiego nie można „sanować” przed Sądem (ww. wyrok w sprawie Solvay przeciwko Komisji, pkt 98).

- 43 Na rozprawie Mannesmann powołał się, przez analogię, na rozporządzenie (WE) nr 1049/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 2001 r. w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji (Dz.U. L 145, str. 43).
- 44 Komisja odpiera, iż zgodnie z ustalonym orzecznictwem nie ma ona obowiązku udostępniania swoich wewnętrznych dokumentów (wyroki Sądu z dnia 17 grudnia 1991 r. w sprawie T-7/89 Hercules Chemicals przeciwko Komisji, Rec. str. II-1711, pkt 54, z dnia 1 kwietnia 1993 r. w sprawie T-65/89 BPB Industries i British Gypsum przeciwko Komisji, Rec. str. II-389, i ww. w pkt 42 wyrok Cement, pkt 420). Na te dokumenty, ze względu na ich charakter, nie można się powoływać jako na dowody naruszenia (zob. pkt I A 3 komunikatu w sprawie dostępu do akt). W każdym razie Mannesmann nie wykazał, że zaskarżona decyzja została wydana na podstawie dokumentów, do których nie miał dostępu.
- 45 Komisja ocenia, że kwalifikacja spornych dokumentów jako wewnętrznych nie budzi wątpliwości. Zgodnie z przepisem pkt II A 2 lit. c) komunikatu w sprawie dostępu do akt, korespondencja Komisji z innym organem publicznym, takim jak Urząd Nadzoru EFTA, wchodzi w zakres pojęcia dokumentu wewnętrznego.
- 46 Jeśli chodzi o dopełnienie przez funkcjonariusza do spraw przesłuchań obowiązku skontrolowania dokumentów znajdujących się w aktach, Mannesmann nie dostarczył żadnych dowodów na poparcie swych twierdzeń. Komisja podkreśla ponadto, że Mannesmann nie skorzystał z przewidzianej w pkt II A 2 komunikatu w sprawie dostępu do akt możliwości, aby zwrócić się do funkcjonariusza do spraw przesłuchań o poświadczenie posiadania przez te dokumenty charakteru dokumentów wewnętrznych.
- 47 Wreszcie Komisja odrzuca tezę, że ciąży na niej obowiązek przekazania przedsiębiorstwom listy dokumentów wewnętrznych znajdujących się w aktach.

Ocena Sądu

48 Punkt II A 2 komunikatu w sprawie dostępu do akt brzmi następująco:

„W celu uproszczenia oraz zwiększenia skuteczności w zakresie administracji, wewnętrzne dokumenty umieszcza się odtąd w (nieudostępnianym) zbiorze wewnętrznych dokumentów dotyczących spraw będących przedmiotem dochodzenia, zawierającym wszystkie wewnętrzne dokumenty w porządku chronologicznym. Umieszczenie dokumentów w tej kategorii jest przedmiotem kontroli dokonywanej przez funkcjonariusza do spraw przesłuchań, który w razie konieczności może poświadczyć, iż zebrane tam dokumenty stanowią »dokumenty wewnętrzne«.

Przykładowo następujące rodzaje dokumentów będą uznawane za dokumenty wewnętrzne:

[...]

c) korespondencja z innymi organami publicznymi dotycząca sprawy¹⁹;

[...]”.

49 Przepis 19 do komunikatu w sprawie dostępu do akt objaśnia:

„Niezbędna jest ochrona poufności dokumentów uzyskanych od władz publicznych; reguła ta ma zastosowanie do dokumentów pochodzących od organów ds.

konkurencji, ale również i do dokumentów pochodzących od innych organów publicznych, Państw Członkowskich oraz państw trzecich [...]. Jednakże należy dokonać rozróżnienia między opiniami oraz komentarzami wydanymi przez inne organy publiczne, którym przyznano całkowitą ochronę, a jakimikolwiek konkretnymi dokumentami, których mogły dostarczyć, a które nie zawsze są objęte wyjątkiem [...].”

- 50 Należy zauważyć, że z brzmienia pkt II A 2 komunikatu w sprawie dostępu do akt wynika, że kontrola dokonywana przez funkcjonariusza do spraw przesłuchań, mająca na celu weryfikację wewnętrznego charakteru dokumentów znajdujących się w aktach nie stanowi stałego etapu postępowania administracyjnego, inaczej niż utrzymuje Mannesmann. Z uwagi na to, że funkcjonariusz do spraw przesłuchań zgodnie z brzmieniem tego punktu „może” bowiem przeprowadzić taką weryfikację „w razie konieczności”, należy uznać, że w przypadkach, kiedy kwalifikacji pewnych dokumentów jako „dokumentów wewnętrznych” nie zakwestionowano lub jeżeli przestano ją kwestionować, nie ma konieczności przeprowadzania przez niego weryfikacji. Inna interpretacja tego przepisu oznaczałaby nadmierne obciążenie Komisji w ramach postępowania administracyjnego i byłaby sprzeczna z celem, zgodnie z którym tę metodę klasyfikacji przyjęto dla „uproszczenia oraz zwiększenia skuteczności w zakresie administracji”. Stąd ważne jest ustalenie, czy w ramach procedury administracyjnej Mannesmann zwrócił się o to, by funkcjonariusz do spraw przesłuchań sprawdził, czy dokumenty przekazane Komisji przez Urząd Nadzoru EFTA, które zostały zakwalifikowane jako dokumenty wewnętrzne, mają taki charakter.
- 51 W tym względzie zauważyć należy, że Mannesmann wystąpił z wnioskiem o dostęp do rzeczonych dokumentów pismem z dnia 12 marca 1999 r., załączonym do wniosku w przedmiocie skargi. Jednakże jego wniosek został odrzucony przez Komisję pismem z dnia 22 marca 1999 r., które również zostało załączone do skargi, ze względu na to, że dokumenty te rzeczywiście są dokumentami wewnętrznymi w rozumieniu pkt II A komunikatu w sprawie dostępu do akt (zob. w szczególności pkt II A 2 tego komunikatu).
- 52 Komisja w odpowiedzi na skargę wskazała, a Mannesmann temu nie zaprzeczył, że nie kwestionował on później odmowy, zawartej w piśmie z dnia 22 marca 1999 r.,

poprzez zażądanie od funkcjonariusza do spraw przesłuchań, by sprawdził, czy odpowiedź Komisji była słuszna i zasadna. Mannesmann ograniczył się bowiem jedynie do stwierdzenia w replice, że nie do niego należy zwrócenie się z ponownym wnioskiem do funkcjonariusza do spraw przesłuchań. Z fragmentu sprawozdania funkcjonariusza do spraw przesłuchań, przytoczonego przez Komisję w odpowiedzi na jedno z pisemnych pytań Sądu wynika ponadto, że strony „nie zgłosiły żadnych kwestii odnośnie do prawa do obrony w ścisłym znaczeniu, a w szczególności żadnych pytań odnośnie do dostępu do akt”.

- 53 Należy uznać, że ponieważ Mannesmann nie wystąpił o weryfikację kwalifikacji dokumentów ze str. 1–350 akt postępowania administracyjnego Komisji jako wewnętrzne, nie zachodziła konieczność, by funkcjonariusz do spraw przesłuchań podejmował taką czynność w tej sprawie. Jeżeli bowiem Komisja odrzuca na piśmie wnioski o dostęp do pewnych dokumentów powołując się na to, że są to dokumenty wewnętrzne, to należy uznać, że następnie to autor tego wniosku powinien go ponowić, podając w wątpliwość wewnętrzny charakter tych dokumentów, jeżeli pragnie, by funkcjonariusz do spraw przesłuchań interweniował w celu zbadania tej kwestii.
- 54 Jeśli chodzi o zarzut Mannesmanna, że Komisja nie dostarczyła mu listy wszystkich dokumentów znajdujących się w aktach, włączając w to dokumenty wewnętrzne, to z orzecznictwa powołanego przez Mannesmanna na poparcie swej tezy nie wynika, że fakt niedostarczenia przez Komisję takiej listy stronom na etapie postępowania administracyjnego stanowi sam w sobie naruszenie prawa do obrony. W wyrokach Solvay przeciwko Komisji, ww. w pkt 42, pkt 89 i 93–95, oraz ICI przeciwko Komisji, ww. w pkt 42, pkt 99 i 103–105, Sąd badał bowiem jedynie kwestię konieczności znalezienia właściwej równowagi między prawem do dostępu do dokumentów obciążających lub oczyszczających z zarzutów a ochroną interesów przedsiębiorstw, a nie ochroną dokumentów wewnętrznych. Ponadto, choć z ww. w pkt 42 wyroku Cement, pkt 5, 168 i 186, wynika, że Sąd zwrócił się do Komisji w ramach środków organizacji postępowania o przedstawienie opisu dokumentów wewnętrznych, których zawartości nie określono — nawet w formie streszczenia — w liście dostarczonej stronom na etapie procedury administracyjnej, to nie wywiódł on z tej okoliczności, że Komisja dopuściła się naruszenia prawa do obrony.

- 55 W każdym razie należy zauważyć, że fakt zajścia nieprawidłowości proceduralnej narusza prawo do obrony wyłącznie w takim zakresie, w jakim nieprawidłowość ta ma rzeczywisty wpływ na możliwość obrony stron, przeciwko którym toczy się postępowanie (zob. podobnie ww. wyrok Cement, pkt 42 powyżej, pkt 852–860).
- 56 W tej sprawie Sąd zwrócił się zaś do Komisji w ramach środków organizacji postępowania o przedstawienie listy opisującej zawartość stron 1–350 akt postępowania administracyjnego. Z listy tej wynika, że wszystkie rzeczony dokumenty okazały się być dokumentami wewnętrznymi, a nie materiałem dowodowym obciążającym lub oczyszczającym z zarzutów, w tym sensie, że na ich podstawie nie da się ustalić, czy któreś z przedsiębiorstw dopuściło się naruszenia, tak że ani brak weryfikacji wewnętrznego charakteru tych dokumentów przez funkcjonariusza do spraw przesłuchań, ani odmowa Komisji przedstawienia listy zawierającej ich opis nie mogły mieć wpływu na możliwość obrony przez Mannesmanna, a zatem naruszyć jego prawa do obrony. Na rozprawie, po otrzymaniu kopii tej listy, Mannesmann nie twierdził już bowiem, wbrew temu, co utrzymywał zanim ją otrzymał, że pewne wymienione na niej dokumenty nie są w rzeczywistości dokumentami wewnętrznymi.
- 57 W świetle powyższego punktu należy odrzucić również argumentację wysuniętą przez Mannesmanna na rozprawie, opartą przez analogię na rozporządzeniu nr 1049/2001. Bowiem nawet gdyby Mannesmann był w stanie dowieść, że miał prawo uzyskać dostęp do tych dokumentów, to nie dałoby mu to lepszych możliwości obrony w ramach postępowania prowadzonego przez Komisję. W związku z tym argumentacja ta nie mogłaby tak czy inaczej stanowić uzasadnienia stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji.
- 58 Należy stwierdzić ponadto, że rozporządzenie nr 1049/2001, jak również zastąpiona tym rozporządzeniem decyzja Komisji 94/90/EWWiS, WE, Euratom w sprawie publicznego dostępu do dokumentów Komisji (Dz.U. L 46, str. 58) stanowią, iż aby móc się powołać na materialną część ich przepisów, wnioskodawca musi dopełnić określonych czynności proceduralnych, w szczególności złożenia na wstępie

oficjalnego wniosku, a także wniosku potwierdzającego w razie odmowy. Ponieważ Mannesmann nie zachował w tej sprawie tej drogi proceduralnej, to nie może on jej obejść żądając stosowania przepisów materialnych przez analogię.

59 Z powyższych rozważań wynika, że niniejszy zarzut należy oddalić.

W przedmiocie niewystarczającego terminu do odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów

Argumenty stron

60 Mannesmann uważa, że nie został mu przyznany wystarczający termin na udzielenie odpowiedzi na przedstawione zarzuty. Jego zdaniem przy jego ustalaniu Komisja nie wzięła pod uwagę szczególnych okoliczności sprawy. Termin ten rozpoczął bieg dnia 11 lutego 1999 r., kiedy to adresaci zaskarżonej decyzji uzyskali dostęp do akt, a upłynął w dniu 20 kwietnia 1999 r. Pomimo znacznej objętości akt oraz tego, że niektóre dokumenty były sporządzone w rzadko używanych językach, Komisja w dniu 22 marca 1999 r. odrzuciła bez żadnego szczególnego uzasadnienia jego wnioski o wyznaczenie dodatkowego terminu. Ponadto z racji trwania dochodzenia w sprawie połączonej z tą sprawą Mannesmann uważa, że w obu tych sprawach był on zmuszony bronić się, dysponując w tym celu niezwykle krótkimi terminami. Wśród adresatów zaskarżonej decyzji on jeden znajdował się w takiej sytuacji. Uznaje więc, że został on poddany dyskryminacyjnemu traktowaniu.

61 Komisja odrzuca te twierdzenia. Wszyscy adresaci pisma w sprawie przedstawienia zarzutów dysponowali terminem dwóch miesięcy od chwili jego doręczenia, tj. od dnia 3 lutego 1999 r., na przygotowanie odpowiedzi. Ponadto na wniosek Mannesmanna Komisja przeniosła z dnia 22 marca 1999 r. na dzień 20 kwietnia

1999 r. termin zgłoszenia uwag w odpowiedzi na przedstawienie zarzutów. Tego rodzaju czynność nie podlega obowiązkowi uzasadnienia ustanowionego w art. 253 WE. Komisja ocenia, że termin na przygotowanie odpowiedzi wynoszący około dwóch i pół miesiąca, który przysługiwał Mannesmannowi, był wystarczająco długi. W tym względzie powołuje się ona w szczególności na wyrok Cement, ww. w pkt 42, pkt 654 i 655.

Ocena Sądu

- 62 Po pierwsze, należy przypomnieć, że art. 11 ust. 1 rozporządzenia Komisji nr 99/63/EWG z dnia 25 lipca 1963 r. w sprawie przesłuchań stron określonych w art. 19 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady nr 17 (Dz.U. 127, str. 2268), obowiązującego w chwili wysłania pisma w sprawie przedstawienia zarzutów do skarżącej oraz art. 14 rozporządzenia Komisji (WE) nr 2842/98 z dnia 22 grudnia 1998 r. w sprawie przesłuchania stron w określonych procedurach na podstawie art. [81] i art. [82] Traktatu WE (Dz.U. L 354, str. 18), obowiązującego po dniu 31 stycznia 1999 r., mających na celu zapewnienie adresatom pism w sprawie przedstawienia zarzutów terminu wystarczającego, aby mogli skutecznie skorzystać z prawa do obrony stanowią, że określając ten termin, który wynosi co najmniej dwa tygodnie, Komisja uwzględnia zarówno czas potrzebny do przygotowania uwag, jak i pilność sprawy. Wyznaczony termin w praktyce należy oceniać w zależności od stopnia trudności danej sprawy (ww. w pkt 42 wyrok Cement, pkt 653 wraz z przywołanym orzecnictwem).
- 63 Jak podniosła Komisja w odpowiedzi na skargę, z pkt 207 jej „XXIII Raportu na temat polityki konkurencji” z 1993 r. wynika, że w sprawach średniej wagi przyznaje się zazwyczaj termin dwumiesięczny, a w sprawach skomplikowanych — trzymiesięczny, przedłużając je w miarę potrzeby, by uwzględnić przypadające w trakcie okresy urlopowe. Natomiast pod koniec tego samego punktu stwierdza się, że wbrew wcześniejszej praktyce, te stosunkowo długie terminy nie ulegają „zasadniczo” przedłużeniu.

- 64 W niniejszej sprawie pismem z dnia 21 stycznia 1999 r., do którego załączono przedstawienie zarzutów, Komisja wyznaczyła skarżącej termin dwumiesięczny od chwili doręczenia, zgodnie z rozporządzeniem nr 99/63. Wobec tego że Mannesmann zwrócił się o dodatkowy dwumiesięczny termin pismem z dnia 12 marca 1999 r., Komisja udzieliła mu pismem z dnia 22 marca 1999 r. dodatkowych 17 dni na odpowiedź na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów ponad owe dwa miesiące wyznaczone w pierwszym piśmie z dnia 21 stycznia 1999 r., towarzyszącym przedstawieniu zarzutów.
- 65 Jeśli chodzi o datę wyjściową, od której należy liczyć czas, którym dysponowali adresaci pisma w sprawie przedstawienia zarzutów na sporządzenie uwag, należy zauważyć, że wszystkie najważniejsze dokumenty z akt, w sumie 32 pozycje, zostały załączone do przedstawienia zarzutów. W tych okolicznościach należy uznać, że adresaci pisma w sprawie przedstawienia zarzutów mogli zacząć je skutecznie analizować z chwilą doręczenia, które w przypadku Mannesmanna miało miejsce dnia 3 lutego 1999 r., jak zwraca uwagę Komisja, a nie od chwili, z którą uzyskali oni dostęp do całości akt, czyli od dnia 11 lutego 1999 r., jak twierdzi Mannesmann. Wynika z tego, że fakt, iż Komisja udzieliła dodatkowego terminu do dnia 20 kwietnia 1999 r. oznaczał przedłużenie o 17 dni początkowo wyznaczonego terminu.
- 66 I choć w niniejszej sprawie chodzi o obszerne, liczące ponad 15 000 stron akta, to Komisja słusznie przypomina, że akta tej objętości nie są niczym wyjątkowym w przypadku dochodzeń w dziedzinie konkurencji. Należy stwierdzić, że niniejszej sprawy nie można przyrównywać pod względem stopnia skomplikowania stanu faktycznego do sprawy Cement, ww. w pkt 42 powyżej, w której pismo w sprawie przedstawienia zarzutów skierowano do 76 przedsiębiorstw i stowarzyszeń przedsiębiorstw (pkt 3, 4 i 654 wyroku), a w której wyznaczono w sumie termin czteromiesięczny, po dwukrotnym przedłużeniu, aby zainteresowane przedsiębiorstwa przedstawiły swe uwagi do zarzutów. W niniejszej sprawie Mannesmann nie przedstawił żadnego konkretnego dowodu na to, że sprawa ta jest szczególnie ważna lub złożona.

- 67 Co do argumentu, że Mannesmann musiał odpowiedzieć na przedstawione zarzuty w dwóch równoległych sprawach (sprawy IV/E-1/35.860-B i IV/E-1/35.860-A), Komisja w odpowiedzi na skargę zwraca uwagę, że sprawy te były „ściśle powiązane i pokrywały się w wielu punktach, zarówno w zakresie zarzutów, jak i dokumentów”. Ponadto Komisja podkreśla, że oba pisma w sprawie przedstawienia zarzutów były również skierowane do Corusa i producentów japońskich. Zaś należy zauważyć, że Mannesmann nie zakwestionował tych uwag co do podanych faktów, a jedynie zastanawiał się w replice, dlatego Komisja nie skierowała jednego pisma w sprawie przedstawienia zarzutów do zainteresowanych przedsiębiorstw, skoro obie sprawy były tak ściśle powiązane, która to uwaga jest nieistotna w niniejszych okolicznościach. Należy więc stwierdzić, że sprawy, które były przedmiotem dwu pism w sprawie przedstawienia zarzutów, wykazywały znaczące podobieństwo, tak że fakt, iż Mannesmann musiał przedstawić uwagi w tych dwóch sprawach równoległe, nie przysporzył mu zbyt wiele dodatkowej pracy.
- 68 W świetle powyższego całkowity dwuipółmiesięczny termin, który przyznano Mannesmannowi, był wystarczający, aby mógł on sformułować swe uwagi, a zatem skutecznie się bronić (zob. przykładowo wyrok Trybunału z dnia 16 grudnia 1975 r. w sprawach połączonych od 40/73 do 48/73, 50/73, od 54/73 do 56/73, 111/73, 113/73 i 114/73 Suiker Unie i in. przeciwko Komisji, Rec. str. 1663, pkt 94–99).
- 69 Jeśli chodzi o argument Mannesmanna, że padł on ofiarą naruszenia zasady równego traktowania, należy uznać, że o ile wyznaczane terminy są wystarczające, aby umożliwić stronom obronę, można je wyznaczać w standardowej długości i nie muszą być proporcjonalne do nakładu prac przygotowawczych wymaganego w każdym poszczególnym przypadku.
- 70 W tym względzie należy przypomnieć przez analogię, że art. 230 akapit piąty WE stanowi, iż skargę o stwierdzenie nieważności należy wnieść w terminie dwóch miesięcy, który zgodnie z ustalonym orzecznictwem nie może zostać przedłużony bez względu na okoliczności, a brak jego dotrzymania automatycznie skutkuje

niedopuszczalnością skargi, z jedynym wyjątkiem ograniczonym do przypadków siły wyższej (zob. podobnie postanowienie Sądu z dnia 21 marca 2002 r. w sprawie T-218/01 Laboratoire Monique Rémy przeciwko Komisji, Rec. str. II-2139, po odwołaniu utrzymane w mocy postanowieniem Trybunału z dnia 30 stycznia 2003 r. w sprawie C-176/02 P Laboratoire Monique Rémy przeciwko Komisji, niepublikowanym w Zbiorze). W tych okolicznościach nie można uznać, że wyznaczanie standardowej długości terminów może samo w sobie stanowić naruszenie zasady równego traktowania w prawie wspólnotowym (zob. również w tym zakresie ww. w pkt 42 wyrok Cement, pkt 654).

71 Tak więc faktu, że inni adresaci pism w sprawie przedstawienia zarzutów w niniejszej sprawie mieli taki sam termin do udzielenia odpowiedzi na jedno pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, jak Mannesmann — aby odpowiedzieć na dwa, nie można uznać za bezprawny, gdyż termin wyznaczony Mannesmannowi został uznany za wystarczający.

72 Wreszcie odnośnie do zarzucanego braku uzasadnienia do odmowy wydłużenia terminu o dwa miesiące po to, aby Mannesmann przedstawił uwagi, należy przypomnieć, że zgodnie z ustalonym orzecznictwem wymóg uzasadnienia należy oceniać w odniesieniu do konkretnej sytuacji, w szczególności do zawartości aktu, charakteru przywołanych argumentów, a także interesu, jaki w uzyskaniu informacji mogą mieć adresaci aktu lub inne osoby, których dotyczy on bezpośrednio i indywidualnie. Nie ma w tym względzie wymogu, by uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne okoliczności faktyczne i prawne, ponieważ ocena, czy uzasadnienie aktu spełnia wymogi art. 253 WE, winna nie tylko opierać się na jego brzmieniu, ale także uwzględniać okoliczności jego wydania, jak również ogół przepisów prawa regulującego daną dziedzinę (wyrok Trybunału z dnia 9 stycznia 2003 r. w sprawie C-76/00 P Petrotub i Republica przeciwko Radzie, Rec. str. I-79, pkt 81 wraz z przywołanym orzecznictwem).

73 W tym względzie przypomnieć należy, że pkt 207 „XXIII Raportu na temat polityki konkurencji” przewiduje, że zasadniczo na odpowiedź na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów w sprawach średniej wagi wyznaczany będzie dwumiesięczny termin (zob. pkt 63 powyżej). Należy zatem na tej podstawie rozumieć, że

wyznaczając w niniejszej sprawie dwumiesięczny termin Komisja siłą rzeczy uznała, że waga tej sprawy jest „średnia” i że w związku z tym ten termin jest w zasadzie wystarczający, aby umożliwić adresatom pisma w sprawie przedstawienia zarzutów przedłożenie uwag. Dopiero w świetle tego stwierdzenia należy analizować uzasadnienie do decyzji odmownej w sprawie przyznania dodatkowego terminu, o które złożono wnioski.

- 74 W niniejszej sprawie należy uznać, że odmowa wydłużenia terminu o dwa miesiące przez Komisję nie wymagała szczególnego uzasadnienia. Wobec tego że zgodnie z pkt 207 „XXIII Raportu na temat polityki konkurencji” Komisja zajęła stanowisko w kwestii wagi sprawy, należy zauważyć, że przyznając Mannesmannowi 17 dodatkowych dni i zaznaczając przy tym, że przyznanie dwumiesięcznego terminu, o który złożył wniosek, nie jest możliwe, instytucja ta potwierdziła w sposób dorozumiany swą wstępną ocenę. W świetle restrykcyjnej polityki Komisji odnośnie do przedłużania terminów do odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów, sformułowanej w jego pkt 207, przyznany dodatkowy termin należy uważać za ustępstwo poczynione na rzecz Mannesmanna przez Komisję. Wynika z tego, że przedsiębiorstwo to nie może oprzeć zarzutu w przedmiocie stwierdzenia nieważności na braku szczególnego uzasadnienia decyzji odmownej w sprawie przyznania żądanego terminu.
- 75 Z całości powyższych rozważań wynika, że należy oddalić wszystkie zarzuty podniesione przez Mannesmanna przeciwko udzielonej przez Komisję odmowie przyznania żądanego dodatkowego terminu.

W przedmiocie posługiwania się dokumentem „Klucz podziału” w charakterze dokumentu obciążającego

Argumenty stron

- 76 Mannesmann sprzeciwia się dopuszczalności wykorzystania dokumentu „Klucz podziału” w charakterze dowodu. Wyjaśnia, że Komisja stwierdziła istnienie

naruszeń, o których mowa w art. 1 i 2 zaskarżonej decyzji głównie w oparciu o ten dokument. Wobec tego że Komisja nie wykazała tożsamości autora tego dokumentu, do jego autentyczności i mocy dowodowej należy odnosić się z ostrożnością.

- 77 Komisja powinna była przynajmniej określić okoliczności, w jakich weszła w posiadanie tego dokumentu, na który powołuje się w charakterze bezpośredniego dowodu bezprawnego działania. Zgodnie z zasadami właściwymi państwu prawa, osoba, przeciwko której wysuwa się taki dowód, może zapewnić sobie obronę jedynie wtedy, gdy otrzyma takie wyjaśnienie (wyrok Trybunału z dnia 13 lutego 1979 r. w sprawie 85/76 Hoffmann-La Roche, Rec. str. 461).
- 78 Żadne z zainteresowanych przedsiębiorstw nie uznało autentyczności tego dokumentu, inaczej niż stwierdzono to w wyroku w sprawie 145/83, Adams przeciwko Komisji z dnia 7 listopada 1985 r., Rec. str. 3539, w której wiarygodność informatora Komisji nie ulegała wątpliwości. Wobec faktu, że Komisja nie udowodniła autentyczności dokumentu „Klucz podziału”, nie mogła się nim posłużyć przeciwko Mannesmannowi. To naruszenie prawa do obrony uzasadnia stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji.
- 79 Nawet gdyby posłużenie się tym dokumentem było zgodne z prawem, to Mannesmann podważa jego moc dowodową. Po pierwsze, dokumentowi „Klucz podziału” przeczą inne dokumenty zebrane w trakcie dochodzenia. I tak w motywie 86 zaskarżonej decyzji Komisja uznała, że dokument „Klucz podziału” wyraźnie zaprzecza oświadczeniom Valloureca, podczas gdy te oświadczenia przyczyniły się w zaczym stopniu do ustalenia stanu faktycznego. Po drugie, dokumentowi „Klucz podziału” przeczy fakt, że przedsiębiorstwa Siderca i Tubos de Acero de México SA prawdopodobnie dostarczały rury do Europy. Zatem nie jest możliwe do ustalenia, w jaki sposób dokument ten może stanowić dowód zarzucanego naruszenia.

- 80 Komisja przypomina, że zgodnie z art. 287 WE jest ona zobowiązana do przestrzegania tajemnicy zawodowej oraz że ze względu na ryzyko ograniczenia swoich własnych możliwości działania musi ona również gwarantować anonimowość swoim informatorom. Interes przedsiębiorstw w poznaniu pochodzenia pewnych dokumentów należy pogodzić z interesem publicznym związanym ze ściganiem bezprawnych karteli oraz ochroną, którą winna zapewnić informatorom (ww. w pkt 78 wyrok w sprawie Adams przeciwko Komisji, pkt 34). W niniejszej sprawie przestrzegano prawa do obrony. Mannesmann nie wykazał, w jaki sposób anonimowość tego dokumentu naruszała to prawo.

Ocena Sądu

- 81 Należy po pierwsze zauważyć, że w motywach zaskarżonej decyzji mówiących o istnieniu naruszenia, które stwierdziła w art. 1 tej decyzji, Komisja opiera się w bardzo dużym stopniu na oświadczeniu p. Verluکی z dnia 17 września 1996 r. (zob. w szczególności motywy 56–58, 60–62 i 131), uzupełnionym oświadczeniem z dnia 14 października 1996 r. oraz dokumentem pt.: „Kontrola w Vallourecu” (dalej zwanych łącznie „oświadczeniami p. Verluکی”). O ile Komisja opiera się w tej kwestii również, w szczególności w motywach 85 i 86 zaskarżonej decyzji, na dokumencie „Klucz podziału”, to należy uznać, że biorąc pod uwagę całość zaskarżonej decyzji, dokument ten ma mniejsze znaczenie niż oświadczenia p. Verluکی.
- 82 Należy zatem od razu odrzucić argument Mannesmanna, że Komisja oparła się głównie na tym dokumencie dla celów stwierdzenia istnienia naruszenia, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji. Co do istnienia naruszenia, o którym mowa w art. 2 zaskarżonej decyzji, oświadczenia p. Verluکی oraz dokument „Klucz podziału” mają dla niego jedynie bardzo pośrednie znaczenie.

- 83 W motywie 85 zaskarżonej decyzji Komisja wskazuje, że dokument „Klucz podziału” został jej przekazany w dniu 12 listopada 1997 r. przez osobę niebiorącą udziału w postępowaniu. Powołuje się na niego w szczególności na poparcie swego opisu stosunków panujących wewnątrz klubu Europa–Japonia od końca roku 1993. Według informatora źródłem tego dokumentu był przedstawiciel handlowy jednego z członków tego klubu. Zdaniem Komisji dokument ten potwierdza, że kontakty nawiązane z producentami z Ameryki Łacińskiej były częściowo uwieńczone sukcesem oraz zauważa, że tabela, którą ten dokument zawiera, wskazuje na podział wymienionych rynków pomiędzy producentów europejskich, japońskich i latynoamerykańskich. W szczególności dokument ten przewiduje 100% udziałów w rynku dla producentów europejskich w Europie, a 100% udziałów w rynku dla producentów japońskich w Japonii. Jeśli chodzi o inne rynki, to producenci europejscy mieli między innymi 0% udziału w rynku na Dalekim Wschodzie, 20% na Bliskim Wschodzie i 0% w Ameryce Łacińskiej.
- 84 Odnośnie do dopuszczalności dokumentu „Klucz podziału” w charakterze dowodu naruszenia, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji, należy po pierwsze zauważyć, że zasadą mającą pierwszeństwo w prawie wspólnotowym jest zasada swobodnej oceny dowodów i że jedynym kryterium istotnym dla oceny przedstawionych dowodów jest ich wiarygodność (opinia sędziego B. Vestendorfa, pełniącego obowiązki rzecznika generalnego w zakończonym wyrokiem Sądu z dnia 24 października 1991 r. sprawie T-1/89 Rhône-Poulenc przeciwko Komisji, Rec. str. II-867, II-869, II-954; zob. również podobnie wyrok Trybunału z dnia 23 marca 2000 r. w sprawach połączonych C-310/98 i C-406/98 Met-Trans i Sagpol, Rec. str. I-1797, pkt 29, oraz wyrok Sądu z dnia 7 listopada 2002 r. w sprawach połączonych T-141/99, T-142/99, T-150/99 i T-151/99 Vela i Tecnagrind przeciwko Komisji, Rec. str. II-4547, pkt 223). Ponadto Komisja może mieć konieczność ochrony anonimowości informatorów (zob. podobnie ww. w pkt 78 wyrok w sprawie Adams przeciwko Komisji, pkt 34), a okoliczność ta nie może być wystarczającym powodem, żeby Komisja musiała pominąć znajdujący się w jej posiadaniu dowód.
- 85 W związku z tym, chociaż argumenty Mannesmanna mogą być istotne przy ocenie wiarygodności, a zatem mocy dowodowej dokumentu „Klucz podziału”, nie można uznać, że jest on niedopuszczalnym dowodem, który należy wyłączyć z akt.

- 86 Ponadto w zakresie, w jakim ze swoich argumentów dotyczących dopuszczalności tego dokumentu Mannesmann wywodzi zarzut odnośnie do jego wiarygodności, trzeba stwierdzić, że wiarygodność ta jest na pewno mniejsza z racji tego, że okoliczności jego powstania są w znacznym stopniu nieznane, a twierdzeń Komisji w tym względzie nie można zweryfikować (zob. pkt 83 powyżej).
- 87 Niemniej jednak tam, gdzie dokument zawiera konkretne informacje odpowiadające informacjom zawartym w innych dokumentach, w szczególności w oświadczeniach p. Verluکی, należy uznać, że dokumenty te wzajemnie wzmacniają swą moc dowodową.
- 88 W tym względzie zauważyć należy w szczególności, że w oświadczeniu p. Verluکی z dnia 17 września 1996 r. wspomniany jest „pierwotny” klucz podziału, mający zastosowanie do „przetargów międzynarodowych”, odnoszący się do umów zawieranych pomiędzy producentami japońskimi i europejskimi, wobec czego istnienie takiego podziału w ramach klubu Europa–Japonia jest wykazane w wystarczający sposób. Ponadto z notatki wewnętrznej Vallourec’a z dnia 27 stycznia 1994 r., figurującej w aktach Komisji na stronie 4822 pt.: „Protokół z rozmowy z JF w Brukseli dnia 25/1” wynika, że aby pozostać „w ramach systemu [...] [Vallourec miał] zrezygnować z [Dalekiego Wschodu], Ameryki Południowej, ograniczyć się na Bliskim Wschodzie do udziału w rynku wynoszącym 20% na trzech”. Kiedy Komisja wezwała p. Verlucę do skomentowania tych dwóch dokumentów, wskazał on, że odnosiły się one do próby zmiany w 1993 r. stosowanych kluczy podziału, aby uwzględnić sprzedaż producentów z Ameryki Łacińskiej oraz „zdobyte pozycje” na różnych rynkach.
- 89 Mannesmann zauważa, że dokument „Klucz podziału” zaprzecza twierdzeniu p. Verluکی, zapisanemu w dokumencie „Kontrola w Vallourecu” (w pkt 1.3) w kwestii, czy producenci z Ameryki Łacińskiej pozytywnie zareagowali na skierowane do nich kroki producentów europejskich pod koniec 1993 r., co miałyby podważać wiarygodność obu tych dowodów. Komisja stwierdziła bowiem w motywie 86 zaskarżonej decyzji, na podstawie dokumentu „Klucz podziału”, że „kontakty

nawiązane z latynoamerykańskimi partnerami częściowo były uwieńczone sukcesem” oraz sama przyznaje, że twierdzenie to stoi w sprzeczności z twierdzeniem p. Verluki, znajdującym się w dokumencie „Kontrola w Vallourecu”, zgodnie z którym „w skład klubu Europa–Japonia nie wchodzi producenci południowoamerykańscy [...] próbne kontakty z nimi miały miejsce pod koniec 1993 r. w celu doprowadzenia do równowagi odzwierciedlającej zdobyte pozycje (około 20% na Bliskim Wschodzie dla Europejczyków). Bardzo szybko okazało się, że te próby nie mogą się powieść”.

90 Należy zauważyć jednak, że zgodnie z dokumentem „Klucz podziału” producenci latynoamerykańscy zaakceptowali zaproponowany klucz podziału „oprócz rynku europejskiego”, na którym każda sprawa miała być badana „dla każdego przypadku oddzielnie” w duchu współpracy. Komisja uznała więc w motywie 94 zaskarżonej decyzji, że producenci z Ameryki Łacińskiej nie zgodzili się na to, by rynek europejski był zarezerwowany dla producentów europejskich.

91 Z rozmaitych notatek Valloureca przywołanych w zaskarżonej decyzji, jak również z dokumentu umieszczonego na str. 4902 akt Komisji, pt. „Notatka dla prezesów” („Paper for Presidents”) oraz z dokumentu „g) Japończycy” („g) Japanese” document), zawartego na str. 4909 akt Komisji wynika, że z punktu widzenia producentów europejskich jednym z głównych celów kontaktów z producentami japońskimi była ochrona swoich rynków krajowych, a w szczególności utrzymanie statusu rynku krajowego przez rynek Zjednoczonego Królestwa po zamknięciu przez Corusa fabryki w Clydesdale. Chociaż więc sprzeczność wskazana w pkt 89 powyżej osłabia z pewnością wartość dowodową dokumentu „Klucz podziału”, jak również w pewnym stopniu oświadczeń p. Verluki, jej znaczenie znacznie umniejsza okoliczność opisana na początku tego punktu. Bowiem nawet gdyby producenci z Ameryki Łacińskiej zgodzili się na stosowanie klucza podziału na rynkach innych niż rynek europejski, to trzeba zauważyć, że negocjacje z nimi zakończyły się w znacznym stopniu niepowodzeniem z punktu widzenia Europejczyków, tak więc negatywna ocena p. Verluki co do ich wyniku faktycznie odpowiada opisowi znajdującemu się w dokumencie „Klucz podziału” w tym zasadniczym punkcie.

- 92 W sumie należy uznać, że sprzeczność pomiędzy twierdzeniami p. Verluکی w jednym z jego oświadczeń a dokumentem „Klucz podziału”, wspomniana przez samą Komisję w motywie 86 zaskarżonej decyzji, nie umniejsza znacząco wiarygodności tych dwóch dowodów.
- 93 Wreszcie stwierdzić należy, w świetle zastrzeżenia zgłoszonego zgodnie z samym dokumentem „Klucz podziału” (zob. pkt 90 powyżej) przez producentów z Ameryki Łacińskiej odnośnie do Europy, że przywoływana przez Mannesmanna okoliczność, iż producenci ci sprzedawali rury w Europie, wcale nie podważa wiarygodności tego dokumentu, nawet gdyby udało się ustalić jej istnienie.
- 94 Z całości powyższych rozważań wynika, że dokument „Klucz podziału” zachowuje pewną wartość dowodową na poparcie, w ramach szeregu zbieżnych poszlak zebranych przez Komisję, niektórych zasadniczych twierdzeń znajdujących się w oświadczeniach p. Verluکی odnośnie do istnienia porozumienia w sprawie podziału rynków dotyczącego rur bez szwu OCTG. Z dowodu tego wynika bowiem, że producenci japońscy oraz producenci europejscy przyjęli zasadę, zgodnie z którą nie mogli sprzedawać niektórych rur stalowych bez szwu na krajowym rynku innych producentów w ramach „niograniczonych” przetargów. Dokument ten potwierdza również istnienie klucza podziału rynków w różnych regionach świata, a zatem wzmacnia wiarygodność oświadczeń p. Verluکی w zakresie, w jakim one również odnoszą się do tego pojęcia.
- 95 Wynika z tego, że należy oddalić podniesione przez Mannesmanna zarzuty kwestionujące posługiwanie się dokumentem „Klucz podziału”.

W przedmiocie naruszenia prawa do obrony, wynikającego z rozbieżności pomiędzy pismem w sprawie przedstawienia zarzutów a zaskarżoną decyzją w zakresie naruszenia, o którym mowa w art. 2 tej decyzji

Argumenty stron

- 96 Zdaniem Mannesmanna między pismem w sprawie przedstawienia zarzutów a zaskarżoną decyzją istnieje rozbieżność. W piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów Komisja oświadczyła bowiem, że umowy o dostawy zawarte przez Corusa z przedsiębiorstwami Vallourec, Dalmine i Mannesmann wchodziły w zakres nielegalnego kartelu, który miał na celu podział rynków rur stalowych bez szwu kupowanych przez Corusa, przedsiębiorstwo dominujące na brytyjskim rynku rur OCTG. Umowy te miałyby zatem związek z naruszeniem stwierdzonym później w art. 2 zaskarżonej decyzji (zob. pkt 147–151 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów). Natomiast w zaskarżonej decyzji Komisja uznała, że umowy te stanowiły środek zamknięcia rynku brytyjskiego przed przedsiębiorstwami japońskimi, a zatem element składowy naruszenia, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji (motyw 147). Należało dać Mannesmannowi możliwość wypowiedzenia się w przedmiocie tak zasadniczej zmiany zarzutów (wyrok Trybunału z dnia 7 czerwca 1983 r. w sprawach połączonych od 100/80 do 103/80 *Musique diffusion française* i in. przeciwko Komisji, Rec. str. 1825, pkt 9, 14 i 16). Wobec braku przesłuchania go w tej kwestii jego prawo do obrony ucierpiało w sposób nienaprawialny (ww. w pkt 42 wyrok w sprawie *Solvay* przeciwko Komisji, pkt 89 i nast.).
- 97 Komisja odpiesa te zarzuty twierdząc, że opis stanu faktycznego oraz ocena prawna zawarte w zaskarżonej decyzji w pełni zgadzają się z opisem i oceną zawartymi w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów.

Ocena Sądu

- 98 Po pierwsze należy zauważyć, że niezgodność między pismem w sprawie przedstawienia zarzutów a ostateczną decyzją narusza prawo do obrony jedynie

wtedy, gdy decyzja zawiera zarzut, który nie został uprzednio przedstawiony w sposób umożliwiający adresatom obronę (zob. podobnie ww. w pkt 42 wyrok Cement, pkt 852–860).

- 99 W tym względzie obowiązek Komisji w zakresie przedstawienia zarzutów ogranicza się bowiem do wskazania stawianych zarzutów oraz jasnego wskazania leżących u ich podstaw okoliczności faktycznych, jak również nadanej im kwalifikacji, tak aby jego adresaci mogli się skutecznie bronić (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 3 lipca 1991 r. w sprawie C-62/86 AKZO przeciwko Komisji, Rec. str. I-3359, pkt 29, oraz wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-352/94 Mo och Domsjö przeciwko Komisji, Rec. str. II-1989, pkt 63).
- 100 W tym względzie należy stwierdzić, że kwalifikacja prawna faktów zawarta w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów może być jedynie tymczasowa, a późniejsza decyzja Komisji nie może zostać uznana za nieważną tylko dlatego, że ostateczne wnioski wysnute z tych okoliczności faktycznych nie odpowiadają dokładnie tamtej tymczasowej kwalifikacji. Komisja musi bowiem wysłuchać adresatów zarzutów i w razie potrzeby uwzględnić ich uwagi przedstawione w odpowiedzi na stawiane zarzuty poprzez zmianę swojej analizy właśnie w celu poszanowania prawa do obrony.
- 101 W niniejszej sprawie jedyna istotna różnica między pismem w sprawie przedstawienia zarzutów a zaskarżoną decyzją polega na tym, że w motywie 164 decyzji Komisja uznała, iż umowy składające się na drugie naruszenie „stanowiły w rzeczywistości jedynie środek realizacji” pierwszego, podczas gdy w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów Komisja ograniczyła się do wskazania, w pkt 144, że „celem” tych umów o dostawy było utrzymanie „krajowego” statusu rynku Zjednoczonego Królestwa w rozumieniu zasad podstawowych, czyli wobec producentów japońskich, odsyłając co do tych ostatnich do pkt 63 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów. Jeśli chodzi o motyw 147 zaskarżonej decyzji, podnoszony przez Mannesmanna w związku z tą kwestią, wystarczy zauważyć, że jego treść odpowiada treści pkt 144 pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, w zakresie w jakim Komisja zauważa tam, że „jak wynika to z motywów 78–80,

miało miejsce porozumienie [Corusa] z Vallourekiem [...] po to, by [Corus] zaopatrywał się w rury gładkie u [Mannesmanna], Dalmine i Valloureca w celu zachowania »krajowego« charakteru rynku brytyjskiego wobec przedsiębiorstw japońskich”.

- 102 W pkt 364 wyroku Sądu z dnia dzisiejszego, w sprawach połączonych T-67/00, T-68/00, T-71/00 i T-78/00 JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. II-2501, orzeczono, że założenie przyjęte przez Komisję w zaskarżonej decyzji było błędne, w zakresie w jakim umowy składające się na drugie naruszenie miały więcej niż jeden cel. Niemniej jednak nawet gdyby przyjąć, że można w tym względzie dostrzec różnicę w analizie między pismem w sprawie przedstawienia zarzutów a zaskarżoną decyzją, to oczywiste jest, że adresaci zarzutów mieli okazję do zgłoszenia swych uwag w przedmiocie kluczowej koncepcji, która leży u podstaw sposobu podejścia do sprawy przyjętego przez Komisję, czyli tezy, że producenci europejscy zawarli umowy składające się na drugie naruszenie w szczególności w celu umocnienia stosowania zasad podstawowych na rynku offshore Zjednoczonego Królestwa.
- 103 W związku z tym naruszenie prawa do obrony w tym względzie nie miało miejsca, a zatem należy oddalić niniejszy zarzut.

W przedmiocie istnienia naruszenia art. 81 ust. 1 WE, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji

W przedmiocie sprzeczności art. 1 i 2 zaskarżonej decyzji

Argumenty stron

- 104 Mannesmann ocenia, że zaskarżona decyzja obarczona jest wewnętrzną sprzecznością. Zdaniem Mannesmann Komisja uznała, że przedsiębiorstwa będące

adresatami zaskarżonej decyzji uzgodniły między sobą zasady, mające na celu respektowanie rynków krajowych w ramach klubu Europa–Japonia. Jedynym dowodem przywołanym na poparcie tego jest tabela, znajdująca się w motywie 68 zaskarżonej decyzji. Tabela ta ukazuje wyrażone w procentach udziały producentów krajowych w dostawach rur OCTG bez szwu przeznaczonych do krajów, którymi zajmował się klub Europa–Japonia. Jednak od 1991 r. Corus zaopatrywał się w Niemczech, Francji i Włoszech, tak że błędne byłoby stwierdzenie, że dostęp do rynku brytyjskiego był zastrzeżony dla producenta krajowego.

- 105 Mannesmann zarzuca Komisji, że stwierdziła ona istnienie naruszenia polegającego na porozumieniu dotyczącym respektowania rynków krajowych (art. 1 zaskarżonej decyzji) na podstawie konstatacji odnoszących się do umów o dostawy Corusa, które same były przedmiotem naruszenia, o którym mowa w art. 2 zaskarżonej decyzji. Zaś zdaniem Mannesmanna to drugie naruszenie nie zaistniało. Umowy o dostawy zawarte przez Corusa z przedsiębiorstwami Dalmine, Vallourec i Mannesmann mogły wykazywać tendencję do respektowania rynków krajowych wyłącznie wtedy, gdyby badano je razem. Zaś dostawy omawianych produktów, pochodzących z krajów trzecich, w tym z Japonii, stanowiły wciąż 20% rynku brytyjskiego, tak że nie można mówić o skutecznej ochronie tego rynku. Zatem wada bezprawności, którą dotknięty jest art. 2 zaskarżonej decyzji, przenosi się również na art. 1.
- 106 Komisja odpiesa te zarzuty, które w jej ocenie są oparte na błędnym rozumieniu zaskarżonej decyzji. Przypomina, że w art. 1 zaskarżonej decyzji stwierdza się, iż pewne przedsiębiorstwa naruszyły art. 81 ust. 1 WE poprzez udział w porozumieniu, które zakładało w szczególności wzajemne respektowanie rynków krajowych. Z kolei art. 2 zaskarżonej decyzji obarcza Mannesmanna odpowiedzialnością za zawarcie, z naruszeniem art. 81 WE, „w ramach naruszenia, o którym mowa w art. 1”, umów, które doprowadziły do podziału dostaw rur OCTG gładkich do Corusa. W art. 2 chodzi więc o ochronę rynku brytyjskiego w następstwie wycofania się Corusa.

Ocena Sądu

- 107 Argumentacja przedstawiona przez Mannesmanna w tym względzie jest błędna i należy ją odrzucić jako że abstrahuje ona od zasadniczej okoliczności, że naruszenie, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji, dotyczy rynku rur OCTG gwintowanych (takiego jak rynek rur przewodowych projektowych), a naruszenie, o którym mowa w art. 2 — znajdującego się na poziomie upstream rynku rur OCTG gładkich.
- 108 Chociaż art. 1 zaskarżonej decyzji stanowi w wersji niemieckojęzycznej, że stwierdzone w nim naruszenie dotyczy „rur OCTG standard i [rur przewodowych projektowych] bez szwu”, to ogólny sens zaskarżonej decyzji wskazuje na to, że chodzi wyłącznie o rury OCTG gwintowane standard. W szczególności oświadczenie p. Verluke z dnia 17 września 1996 r., przywołane w motywie 56 jako źródło określenia właściwego rynku produktów, ogranicza zakres przedmiotowy naruszenia do „rur gwintowanych standard i [rur przewodowych projektowych]”. Wynika z tego, że odniesienie w tym motywie dotyczy rur OCTG gwintowanych API, czyli rur OCTG gwintowanych standard, a nie rur OCTG gładkich. Ta interpretacja zakresu przedmiotowego art. 1 zaskarżonej decyzji znajduje potwierdzenie w trzech innych wersjach językowych tekstu zaskarżonej decyzji, które o tym zaświadcniają, jako że wszystkie te wersje określają wyraźnie w art. 1, że chodzi o rury OCTG gwintowane standard. Zaś w razie rozbieżności między różnymi wersjami językowymi wspólnotowego dokumentu sporny przepis powinien być interpretowany w świetle ogólnej wymowy i celu aktu prawnego, do którego należy (zob. np. wyrok Trybunału z dnia 9 marca 2000 r. w sprawie C-437/97 EKW i Wein & Co., Rec. str. I-1157, pkt 42), a w każdym razie jedna wersja językowa nie może przeważać nad innymi, jeżeli wszystkie one są zgodne z jedną interpretacją (wyrok Sądu z dnia 29 września 1999 r. w sprawie T-68/97 Neumann i Neumann-Schölles przeciwko Komisji, RecFP str. I-A-193 i II-1005, pkt 80; zob. również podobnie wyrok Trybunału z dnia 17 lipca 1997 r. w sprawie C-219/95 P Ferriere Nord przeciwko Komisji, Rec. str. I-4411, pkt 15 wraz z przywołanym orzecnictwem). I odwrotnie, art. 2 zaskarżonej decyzji dotyczy, zgodnie ze swoim brzmieniem, wyłącznie „dostaw rur OCTG gładkich [Corusowi] (Vallourecowi od 1994 r.)”.

- 109 Z tego stwierdzenia wynika, że rzekoma sprzeczność podnoszona przez Mannesmanna nie istnieje.
- 110 W rzeczywistości z całościowej lektury zaskarżonej decyzji wynika, że brytyjski rynek rur gwintowanych, będący rynkiem właściwym dla naruszenia stwierdzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji, pozostał rynkiem „krajowym” w rozumieniu zasad podstawowych głównie dlatego, że Corus nadal sprzedawał na nim rury OCTG, które gwintował, używając do tego rur gładkich dostarczanych w tym celu przez owych trzech producentów europejskich. Tak więc znaczna część brytyjskiego rynku rur gładkich na poziomie upstream, którą stanowiło zapotrzebowanie Corusa, została podzielona, przynajmniej od 1993 r., pomiędzy przedsiębiorstwa Vallourec, Dalmine i Mannesmann. Z tego związku istniejącego między tymi dwoma naruszeniami wynika, że nie tylko były one ze sobą zgodne, lecz że nawet dopełniały się wzajemnie.
- 111 Jeśli chodzi o argumenty Mannesmanna odnoszące się konkretnie do rynku brytyjskiego, a w szczególności o jego analizę tabeli, znajdującej się w motywie 68 zaskarżonej decyzji, należy zauważyć, że z samej treści art. 81 ust. 1 WE, zgodnie z ustaloną jego wykładnią wynika, iż porozumienia między przedsiębiorstwami są zakazane, bez względu na ich skutki, jeżeli ich celem jest naruszenie zasad konkurencji (zob. w szczególności wyrok Trybunału z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie C-49/92 P Komisja przeciwko Anic Partecipazioni, Rec. str. I-4125, pkt 123). W niniejszej sprawie natomiast Komisja przyjęła za podstawę swojej decyzji przede wszystkim polegający na ograniczeniu konkurencji cel porozumienia uznanego za naruszenie w art. 1 zaskarżonej decyzji oraz wskazała, w szczególności w motywach 62–67, liczne dowody z dokumentów, potwierdzające jej zdaniem zarówno istnienie tego porozumienia, jak i jego cel ograniczenia konkurencji.
- 112 Tak więc nawet jeśli Mannesmann mógłby wykazać, że liczby zawarte w rzeczonyj tabeli nie potwierdzają należycie twierdzeń Komisji odnoszących się do skutecznej ochrony rynku brytyjskiego, to okoliczność ta nie ma wpływu na istnienie naruszenia stwierdzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji.

- 113 Ponadto z motywu 62 zaskarżonej decyzji, którego podstawą jest w tym względzie oświadczenie p. Verluki z dnia 17 września 1996 r. wynika, że rynek offshore Zjednoczonego Królestwa był jedynie „połowicznie chroniony”. Tak więc wskazana przez Mannesmanna okoliczność, iż poziom ochrony rynku brytyjskiego był, zgodnie z tabelą znajdującą się w motywie 68 zaskarżonej decyzji, mniejszy niż w przypadku innych krajowych rynków właściwych dla tego porozumienia dotyczącego podziału rynków, w niczym nie podważa analizy dokonanej przez Komisję.
- 114 W świetle powyższego niniejszy zarzut należy oddalić.

W przedmiocie braków w rozumowaniu Komisji dotyczącym naruszenia stwierzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji

Argumenty stron

- 115 Na etapie repliki Mannesmann podnosił, że stwierdzenia co do faktów i co do prawa dotyczące naruszenia stwierzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji nie są wystarczająco uzasadnione. W pierwszej kolejności Komisja jednolicie potraktowała pozawspólnotowe i wewnątrzspólnotowe aspekty zasad podstawowych. Nie dokonała ona rozróżnienia między zapisami odnoszącymi się do dostępu producentów japońskich do rynku wspólnotowego a zapisami odnoszącymi się do dostępu producentów wspólnotowych do swoich rynków nawzajem. Komisja przyjęła za podstawę ustalenia obu aspektów te same dowody (motywy 54, 63, 64, 66, 67, 129 i nast. zaskarżonej decyzji), zaś dowody te dotyczyły jedynie filaru zasad podstawowych odnoszącego się do stosunków zewnętrznych, tj. dostępu producentów japońskich do rynku wspólnotowego. Nie pozwalały one natomiast na wyciągnięcie wniosków na temat istnienia porozumień mających na celu respektowanie rynków krajowych wewnątrz Wspólnoty.

- 116 W drugiej kolejności Mannesmann zarzuca Komisji, również w replice, że nie wykazała, iż porozumienie dotyczące dostępu do rynku wspólnotowego spełnia wymienione w art. 81 ust. 1 WE przesłanki co do wywierania wpływu na handel między Państwami Członkowskimi oraz istnienia znaczących ograniczeń konkurencji na wspólnym rynku.
- 117 Po pierwsze, wobec braku precyzyjnego określenia rynku właściwego, Komisja nie mogła ocenić, czy te dwa warunki były spełnione.
- 118 Następnie Mannesmann utrzymuje, że opisane przez Komisję porozumienia zawarte z przedsiębiorstwami japońskimi nie mogły znacząco wpływać na konkurencję wewnątrz wspólnego rynku lub na handel między Państwami Członkowskimi. Mannesmann kwestionuje wskazane przez Komisję dane, w szczególności z załączników 1–4 do zaskarżonej decyzji. Twierdzi, że na światowym rynku producenci wspólnotowi rur stalowych bez szwu narażeni są na skuteczną konkurencję ze strony producentów z krajów trzecich, co z resztą Komisja przyznała w decyzji z dnia 3 czerwca 1997 r. uznającej za zgodną ze wspólnym rynkiem koncentrację (sprawa N IV/M.906 — Mannesmann/Vallourec) na podstawie rozporządzenia Rady (EWG) nr 4064/89 (Dz.U. C 238, str. 15). W motywie 103 zaskarżonej decyzji Komisja przyznała ponadto, że nie jest w stanie udowodnić istnienia ograniczającego konkurencję wpływu na ceny i podaż na wspólnym rynku.
- 119 Wreszcie z uwagi na cechy właściwego rynku przedsiębiorstwa, o których jest mowa w zaskarżonej decyzji, nie mogły zdaniem Mannesmanna spodziewać się ograniczenia konkurencji w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE.
- 120 Zdaniem Komisji argumenty Mannesmanna, które odnoszą się do określenia rynku właściwego i warunków stosowania art. 81 ust. 1 WE, dotyczących istnienia znaczących dla konkurencji ograniczeń, jak również do istnienia wpływu na handel

między Państwami Członkowskimi, są nowymi zarzutami. Na podstawie art. 48 ust. 2 regulaminu Sądu wszystkie te zarzuty są więc niedopuszczalne.

- 121 Pomocniczo Komisja ocenia, że zarzuty te są bezzasadne. Definicja właściwego rynku jest zgodna z definicją przyjętą w ww. decyzji Mannesmann/Vallourec, jak wynika z motywów 29 i nast. zaskarżonej decyzji.
- 122 Zdaniem Komisji z zaskarżonej decyzji jasno wynika, że porozumienie dotyczyło również ochrony krajowego rynku każdego z czterech zainteresowanych producentów wspólnotowych (motywy 62, 54, 66, 64 i 69 zaskarżonej decyzji). Zatem ze względu na swój cel porozumienie to mogło wpływać na handel między Państwami Członkowskimi. Przesłanki zawarte w art. 81 ust. 1 WE były więc spełnione, jak wskazano w motywie 102 zaskarżonej decyzji.
- 123 Dalej, jeśli chodzi o wpływ rzeczowego porozumienia na handel wewnątrzwspólnotowy, Komisja utrzymuje, że był on oczywisty, gdyż każdy z producentów europejskich zajmował na swoim rynku krajowym pozycję dominującą (zob. tabela znajdująca się w motywie 68 zaskarżonej decyzji). W każdym razie z uwagi na ustalony w poprzednim punkcie cel porozumienia analiza jego skutków nie była konieczna (wyroki Trybunału z dnia 15 lipca 1970 r. w sprawie 41/69 Chemiefarma przeciwko Komisji, Rec. str. 661, pkt 128, oraz z dnia 30 stycznia 1985 r. w sprawie 123/83 BNIC, Rec. str. 391, pkt 22).
- 124 Co do znaczącego charakteru wpływu porozumienia na handel wewnątrzwspólnotowy w niniejszej sprawie Komisja przypomina, że sprzedaż zainteresowanych producentów wspólnotowych na rynku niemieckim, brytyjskim, francuskim i włoskim stanowiła około 15% całej konsumpcji konsumpcji rur OCTG i rur

przewodowych we Wspólnocie (motyw 106 zaskarżonej decyzji). Z racji udziałów w rynku należących do producentów wspólnotowych było oczywiste, że porozumienie w sprawie respektowania rynku niemieckiego, brytyjskiego, francuskiego i włoskiego znacząco wpływa na handel między Państwami Członkowskimi. Fakt, że w odniesieniu do rynku światowego rzezone porozumienie ma wpływ jedynie na niewielki procent objętych nim towarów, nie jest tu istotny.

Ocena Sądu

- 125 Należy stwierdzić po pierwsze, że streszczone powyżej zarzuty strony skarżącej są rzeczywiście niedopuszczalne na mocy art. 48 ust. 2 regulaminu Sądu, gdyż odnoszą się do kwestii, czy naruszenie wskazane w art. 1 zaskarżonej decyzji miało zauważalny wpływ na wymianę handlową między Państwami Członkowskimi.
- 126 Pomimo tego, co twierdzi na ten temat w pkt 26 repliki, Mannesmann w istocie zarzuca Komisji za pomocą tych argumentów, po raz pierwszy podniesionych w replice, że popełniła błąd co do prawa lub błąd w ocenie odnośnie do jednej z przesłanek stosowania art. 81 ust. 1 WE, a nie błąd polegający na brakach w uzasadnieniu. Z uwagi na to, że zarzuty co do meritum nie są zarzutami dotyczącymi porządku publicznego, inaczej niż w przypadku braków w uzasadnieniu, nie powinny być one podnoszone z urzędu przez sąd wspólnotowy (zob. przez analogię wyrok Trybunału z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie C-367/95 P Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, Rec. str. I-1719, pkt 67).
- 127 Należy dla porządku wspomnieć, że Sąd odrzucił ze względu na bezzasadność argumenty podobne do tych, które wysuwa w tym względzie Mannesmann, w sprawach, które zostały połączone z niniejszą sprawą w celu przeprowadzenia rozprawy (wyrok Sądu z dnia dzisiejszego w sprawie T-50/00 Dalmine przeciwko Komisji, Zb.Orz. str. II-2395, w szczególności pkt 156 i 157, oraz w ww. w pkt 102 wyroku w sprawie JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, w szczególności pkt 337 i 367–395).

- 128 Jeśli chodzi o argumentację dotyczącą braku znaczących ograniczeń konkurencji, która również dotyczy meritum sprawy, a nie uzasadnienia, należy uznać, że jest ona dopuszczalna w zakresie, w jakim rozwija ona argumenty przedstawione już w skardze, według których Komisja nie wykazała w sposób z prawnego punktu widzenia wystarczający, że porozumienie wskazane w art. 1 zaskarżonej decyzji miało ograniczający konkurencję cel lub skutek, w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE.
- 129 Co do meritum należy przypomnieć po pierwsze, że w niniejszej sprawie Komisja przyjęła za podstawę swojej decyzji przede wszystkim polegający na ograniczeniu konkurencji cel porozumienia zidentyfikowanego jako naruszenie w art. 1 zaskarżonej decyzji (zob. pkt 111 powyżej).
- 130 Odnosnie do tej kwestii przedsiębiorstwa, które zawierają porozumienie mające na celu ograniczenie konkurencji, nie mogą co do zasady uniknąć zastosowania wobec siebie art. 81 ust. 1 WE twierdząc, że ich porozumienie nie powinno mieć odczuwalnego wpływu na konkurencję.
- 131 Wobec faktu, iż porozumienie zidentyfikowane jako naruszenie w art. 1 zaskarżonej decyzji miało bowiem na celu podział rynków między członków klubu Europa-Japonia, jego istnienie miałoby sens tylko wtedy, gdyby celem tego porozumienia było ograniczenie konkurencji w odczuwalny sposób, tj. w sposób użyteczny z handlowego punktu widzenia. Otóż Komisja ustaliła w sposób z prawnego punktu widzenia wystarczający, że porozumienie takie faktycznie istniało.
- 132 Wynika z tego, że argumentacja Mannesmanna, iż Komisja nie określiła precyzyjnie właściwego rynku, jest nieistotna. Obowiązek takiego określenia rynku w decyzji przyjętej na podstawie art. 81 WE ciąży bowiem na Komisji jedynie wtedy, gdy bez określenia tego rynku nie da się ustalić, czy dane porozumienie może mieć wpływ na handel między Państwami Członkowskimi i czy ma na celu zapobieżenie, ograniczenie lub zakłócenie konkurencji wewnątrz wspólnego rynku (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 15 września 1998 r. w sprawach połączonych T-374/94, T-375/94,

T-384/94 i T-388/94 *European Night Services i in.* przeciwko Komisji, Rec. str. II-3141, pkt 93–95 i 105). Zasadniczo jeżeli sam cel porozumienia polega na ograniczeniu konkurencji poprzez „podział rynków”, to nie ma potrzeby określenia właściwego geograficznego rynku w sposób dokładny, gdyż istniejąca lub potencjalna konkurencja na danym terytorium jest z pewnością ograniczona, bez względu na to, czy terytorium to stanowi „rynek” sensu stricto, czy też nie.

- 133 Tak więc zakładając nawet, że Mannesmannowi udało się ustalić, że Komisja określiła rynek właściwy dla naruszenia stwierdzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji w sposób niewystarczający lub błędny, okoliczność ta pozostaje bez wpływu na fakt istnienia tego naruszenia.
- 134 Z powyższych rozważań wynika, że streszczone zarzuty należy oddalić co do meritum, gdyż odnoszą się one do kwestii, czy naruszenie stwierdzone w art. 1 zaskarżonej decyzji miało na celu znaczące ograniczenie konkurencji lub nim skutkowało.

W przedmiocie istnienia naruszenia art. 81 ust. 1 WE, o którym mowa w art. 2 zaskarżonej decyzji

Argumenty stron

- 135 Mannesmann uważa, że przyjęte przez Komisję ustalenie, że umowy o dostawy Corusa z przedsiębiorstwami Vallourec, Dalmine i Mannesmann zostały zawarte z zamysłem realizacji wspólnej strategii handlowej i stanowią naruszenie art. 81 ust. 1 WE, jest obarczone oczywistym błędem w ocenie.

136 W pierwszej kolejności Mannesmann utrzymuje, że dowody przedstawione na poparcie stwierdzenia istnienia naruszenia, o którym mowa w art. 2 zaskarżonej decyzji, dotyczą wyłącznie Valloureca i Corusa (motywy 78, 91, 110, 146 i 152 zaskarżonej decyzji). Komisja nie ustaliła w żaden sposób udziału Mannesmanna we wdrażaniu zasad podstawowych przyjętych w ramach klubu Europa–Japonia. W zakresie w jakim zarzuty Komisji w stosunku do Mannesmanna dotyczą wyłącznie umów zawartych przez Corusa z innymi przedsiębiorstwami, Mannesmann uznaje, że nie jest w stanie skutecznie się bronić. Domaga się więc od Sądu podjęcia następujących środków organizacji postępowania:

- nakazania Komisji przekazania Sądowi dokumentów wskazanych przez Corusa w sprawie T-48/00, dotyczących faktów składających się na naruszenie, o którym mowa w art. 2 zaskarżonej decyzji;
- przyznania mu prawa do zapoznania się z tymi dokumentami, w zakresie w jakim nie są one poufne, oraz do zajęcia wobec nich stanowiska w uzupełniającym piśmie procesowym.

137 Komisja odrzuca twierdzenia Mannesmanna oraz zapewnia, że jego udział w naruszeniu, o którym mowa w art. 2, został wykazany w sposób z punktu widzenia prawa dostateczny w motywach 146–155 zaskarżonej decyzji.

138 W drugiej kolejności Mannesmann kwestionuje twierdzenie Komisji, że umowy o dostawy rur bez szwu zawarte przez Corusa wchodzą w zakres kartelu. Po pierwsze, gdyby tak rzeczywiście było, to Corus nie czekałby dwóch kolejnych lat z zawarciem umowy z Mannesmannem. W rzeczywistości każda z umów o dostawy była zawarta oddzielnie. Podobieństwa między nimi wynikają z tego, że Corus, który był stroną każdej z tych umów, dążył do ich ujednolicenia.

- 139 Następnie zawarcie tych umów można wytłumaczyć obiektywnymi i prawowitymi względami. Decyzja Corusa, by zaprzestać produkcji niektórych rodzajów rur stalowych, z zachowaniem przy tym swych zdolności gwintowania rur bez szwu była w pełni uzasadniona. Corus zawarł umowę o dostawy z Vallourekiem, gdyż przedsiębiorstwo to miało opanowaną technikę gwintowania „VAM”, niezbędną do tego, by wejść na rynek brytyjski rur OCTG premium. Mannesmann przypomina, że procesy sądowe, które wytoczył Vallourecowi o prawo własności przemysłowej do połączeń „premium” VAM, przyniosły skutek w postaci orzeczeń korzystnych dla przeciwnika, co pozwoliło mu zdobyć udziały w rynku ze szkodą dla Mannesmanna. Wówczas, zamiast wycofać się z brytyjskiego rynku offshore, Mannesmann postanowił skoncentrować się na sprzedaży rur gładkich bez szwu, które mogą być poddane gwintowaniu przez klientów. Ponadto Vallourec nie był w stanie zaspokoić całości zapotrzebowania Corusa. W takich oto okolicznościach Mannesmann dostarczał rury bez szwu Corusowi.
- 140 Wreszcie Mannesmann przypomina, że rzeczony umowy o dostawy dotyczą wyłącznie rur o średnicy większej niż pięć i pół cala. Zaś jedynymi przedsiębiorstwami z siedzibą we Wspólnocie mogącymi produkować rury w tym rozmiarze były Vallourec, Dalmine i Mannesmann. Zwracając się do tych trzech przedsiębiorstw i różnicując w ten sposób swe źródła zaopatrzenia, Corus zabezpieczał się przed ryzykiem podwyżki cen. Komisja nie może mieć temu przedsiębiorstwu za złe, że dążyło ono w ten sposób do maksymalizacji zysków ze sprzedaży swych produktów końcowych.
- 141 Komisja odrzuca tę interpretację. Twierdzi ona, że prawdziwym celem rzeczonych umów o dostawy było zastosowanie zasad podstawowych, mających na celu respektowanie krajowych rynków i ustalonych w ramach klubu Europa-Japonia (motyw 146 zaskarżonej decyzji).
- 142 Umowy te, odnowione w 1993 r., wchodziły w zakres kartelu niezgodnego z art. 81 ust. 1 WE. Przewidywały one podział zaopatrzenia Corusa między przedsiębiorstwa Vallourec, Dalmine i Mannesmann, z udziałami odpowiednio 40%, 30% i 30%. Mimo iż Corus zawarł je w różnym czasie, stanowiły one jedno naruszenie art. 81

ust. 1 WE. Bez względu na stopień opanowania techniki VAM, Komisja utrzymuje, że udział Mannesmanna w kartelu dotyczącym rur stalowych bez szwu został z prawnego punktu widzenia dostatecznie stwierdzony.

- 143 Co więcej, żaden prawowity interes Corusa nie zmuszał go do zawarcia rzeczonych umów. W związku z tym, że podaż rur stalowych bez szwu przekraczała popyt, Corus nie musiał obawiać się trudności w zaopatrzeniu lub wysokich cen. Co do argumentu, że nie można mieć Corusowi za złe, że pragnął maksymalizować swe zyski ze sprzedaży końcowych produktów, Komisja ponawia twierdzenie, że strategia tego przedsiębiorstwa wchodzi w zakres bezprawnego kartelu.
- 144 W trzeciej kolejności Mannesmann utrzymuje, że umowy o dostawy Corusa nie naruszają art. 81 ust. 1 WE. W tym względzie zwraca uwagę, że dostawy do Corusa były znacznie poniżej progów, od których Komisja z reguły podejmuje działania w stosunku do porozumień wertykalnych. Jako przykład wskazuje, że rozporządzenie Komisji (WE) nr 2790/1999 z dnia 22 grudnia 1999 r. w sprawie stosowania art. 81 ust. 3 Traktatu do kategorii porozumień wertykalnych i praktyk uzgodnionych (Dz.U. L 336 str. 21) stanowi, że za „zobowiązania niekonkurowania” uważać należy jedynie zobowiązania dokonywania przez nabywcę u jednego dostawcy więcej niż 80% całkowitych rocznych zakupów. Jeżeli próg ten nie zostanie osiągnięty, umowy te są zgodne z prawem.
- 145 W opinii Mannesmanna stosowany przez Corusa sposób zaopatrzenia nie ogranicza konkurencji. Wobec braku jakiegokolwiek wyłączności, decyzja Corusa o udzieleniu każdemu z trzech dostawców kwoty udziału określonej w stosunku do jego rocznych zakupów nie zakłócała konkurencji. Podaż rur stalowych bez szwu przekraczała popyt, a potrzeby Corusa można było przewidzieć. W tych okolicznościach rozsądne było raczej udzielenie dostawcom przez Corusa kwoty udziału w zakupach, niż określanie w swych umowach o dostawy wymaganych ilości towarów.

- 146 Mannesmann dodaje, że ceny tych produktów były negocjowane indywidualnie, a następnie stosowano wobec nich formułę zmieniającą, opartą na zmianach na rynku. Takie klauzule indeksacji są powszechne w umowach długoterminowych i uzasadnione są wahaniami cen, którymi charakteryzuje się rynek rur stalowych. Umowy te nie wprowadzały żadnej wymiany poufnych informacji. Corus ograniczał się do przekazania Mannesmannowi korekt będących wynikiem zastosowania formuły zmieniającej. Ponadto z praktyki Komisji w zakresie wydawanych decyzji wynika, że nigdy nie stwierdziła ona, że takie klauzule są niezgodne z art. 81 ust. 1 WE.
- 147 Co do innych warunków rzeczonych umów Mannesmann utrzymuje, że Komisja przywiązywała szczególną uwagę do klauzul karnych, mimo iż nie są one istotne z punktu widzenia wspólnotowego prawa konkurencji. Brak surowości kary umownej przewidzianej w przypadku zakłóceń w dostawie produktów wynikał z nadwyżkowego charakteru podaży tych produktów, który pozwoliłby Corusowi łatwo się w nie zaangażować.
- 148 W replice Mannesmann utrzymuje wreszcie, że w niniejszym przypadku brak jest spełnienia obu wymienionych w art. 81 ust. 1 WE przesłanek dotyczących odpowiednio znaczącego charakteru wpływu na handel wewnątrzwspólnotowy oraz ograniczenia konkurencji. Z uzasadnienia zaskarżonej decyzji (motywy 147) wynika, że porozumienia, o których mowa w art. 2 tej decyzji miały na celu ograniczenie dostępu producentów japońskich do rynku brytyjskiego. Kartel tego rodzaju miał wpływ na handel między Wspólnotą a Japonią, lecz nie wywierał skutków na handel między Państwami Członkowskimi czy na konkurencję wewnątrz wspólnego rynku.
- 149 W każdym razie skutki porozumień, o których mowa w art. 2 zaskarżonej decyzji, są znikome w stosunku do rozmiarów handlu między Japonią i Wspólnotą. Mannesmann zarzuca w tym względzie Komisji, że niedostatecznie przeanalizowała właściwy rynek. Podkreśla, że rynek brytyjski stanowi około 2,5% światowej konsumpcji rur OCTG, w tym rur bez szwu. Te ostatnie zaś stanowią zaledwie

16% rynku wszystkich rur OCTG (zał. 2 do zaskarżonej decyzji). Zarzucany kartel plasuje się znacznie poniżej progów określonych w pkt 9 komunikatu Komisji 97/C-372/04 w sprawie porozumień o niewielkim znaczeniu, które nie wchodzą w zakres art. [81] ust. 1 Traktatu [WE] (Dz.U. 1997, C 372 str. 13, dalej zwanego „komunikatem z 1997 r.”).

150 Komisja odiera te argumenty, które uważa za mało wiarygodne. Przypomina, że umowy o dostawy zastrzegały dla przedsiębiorstw Vallourec, Dalmine i Mannesmann stały udział w dostawach do Corusa rur stalowych bez szwu, bez względu na jego rzeczywiste zużycie. Przedsiębiorstwa te nie miały żadnego interesu w konkurowaniu ze sobą w zakresie cen rur stalowych bez szwu gwintowanych w Zjednoczonym Królestwie.

151 Zwróciwszy uwagę, że rozporządzenie nr 2790/1999 nie ma zastosowania w niniejszej sprawie, Komisja wyjaśnia, że badała kary umowne przewidziane w umowach o dostawy wyłącznie po to, by sprawdzić, czy długość terminów dostawy mogła obiektywnie uzasadniać decyzję Corusa o zaopatrywaniu się wyłącznie w przedsiębiorstwach wspólnotowych. Doszła do wniosku, że klauzula dotycząca terminów dostaw została umieszczona w umowach tylko po to, by wykluczyć producentów japońskich.

152 Wreszcie Komisja powołuje się na niedopuszczalność zarzutów Mannesmanna odnośnie do braku znaczącego charakteru ograniczeń konkurencji oraz wpływu na handel między Państwami Członkowskimi, ze względu na to, że zostały zbyt późno podniesione. Podobnie dopiero na etapie repliki Mannesmann powołał się na brak zgodności z prawem art. 2 zaskarżonej decyzji w świetle komunikatu z 1997 r. Chodzi tu w obu przypadkach o nowe zarzuty, niedopuszczalne na podstawie art. 48 ust. 2 regulaminu Sądu.

- 153 Pomocniczo Komisja utrzymuje, że zarzuty te są bezzasadne.
- 154 Jeśli chodzi o argument, że należało zastosować komunikat z 1997 r., Komisja zwraca uwagę, iż w zakresie, w jakim okresem referencyjnym przyjętym przy nakładaniu grzywien są lata 1990–1995, należałoby raczej domagać się stosowania komunikatu Komisji z dnia 3 września 1986 w sprawie porozumień o niewielkim znaczeniu, które nie wchodzą w zakres art. [81] ust. 1 Traktatu [WE]. (Dz.U. 1986, C 231, str. 2), zaś pięcioprocentowy próg *de minimis* przyjęty w tym komunikacie dotyczył nie rynku międzynarodowego, lecz właściwego geograficznego rynku na terytorium Wspólnoty. W tej sprawie umowy o dostawy stanowiły 78–84% konsumpcji na rynku brytyjskim oraz 13–24% konsumpcji na rynku wspólnotowym. Ponadto obroty zainteresowanych przedsiębiorstw znacznie przekraczały próg 200 mln EUR, określony w tym komunikacie. A poza tym, Komisja dodaje jeszcze, że progi z komunikatu z 1997 r., którego zastosowania domaga się Mannesmann w niniejszej sprawie w sposób oczywisty nie są zachowane.
- 155 Wreszcie Komisja uważa, że ewentualne stwierdzenie nieważności art. 2 zaskarżonej decyzji nie miałyby wpływu na wysokość grzywny nałożonej na Mannesmanna wobec faktu, że naruszenie, o którym mowa w tym przepisie, nie było przedmiotem oddzielnej kary.

Ocena Sądu

- 156 Na wstępie należy zauważyć, że żądanie Mannesmanna dotyczące przedstawienia przez Komisję w niniejszej sprawie dokumentów złożonych przez Corusa w sprawie T-48/00 stało się bezprzedmiotowe, ponieważ siedem spraw dotyczących zgodności z prawem zaskarżonej decyzji, łącznie z niniejszą sprawą, jak również sprawą

T-48/00, zostało połączonych w celu przeprowadzenia rozprawy, tak że wszyscy skarżący mieli możliwość wglądu w sekretariacie Sądu do pism procesowych wraz z załącznikami złożonych w pozostałych sprawach, z zastrzeżeniem, iż pewne dokumenty zostały objęte klauzulą poufności. Tak więc Mannesmann miał wgląd we wszystkie rzeczony dokumenty i mógł zgłosić swe uwagi na temat ich zawartości na rozprawie, jeśli sobie tego życzył. W tych okolicznościach nie należy uwzględniać jego dodatkowego wniosku o zezwolenie na przedstawienie w tym celu nowego pisma.

- 157 Cel i skutek tych trzech umów o dostawy zostały opisane przez Komisję w motywie 111 zaskarżonej decyzji w następujący sposób:

„Celem tych umów było zaopatrzenie w rury gładkie »lidera« na rynku OCTG w obszarze Morza Północnego, a ich celem było utrzymanie producenta krajowego w Zjednoczonym Królestwie, aby dochować »[zasad podstawowych]« w ramach klubu Europa–Japonia. Głównym przedmiotem i skutkiem tych umów był podział między spółki [Mannesmann], Vallourec i Dalmine całego zapotrzebowania ich konkurenta [Corusa] (Vallourec od 1994 r.). W umowach tych ceny zakupu rur gładkich zostały uzależnione od ceny sprzedaży rur gwintowanych przez spółkę [Corus]. Umowy te ograniczały również swobodę dostaw [spółki Corus] (Vallourec od lutego 1994 r.) i zobowiązywały ją do informowania jej konkurentów o cenach i ilości sprzedaży. Ponadto spółki [Mannesmann], Vallourec (do lutego 1994 r.) oraz Dalmine zobowiązywały się z kolei do dostarczania konkurentowi ([Corusowi], a następnie Vallourecowi od marca 1994 r.) towaru, nie znając uprzednio jego ilości”.

- 158 Przedstawione Sądowi zapisy umów o dostawy, a w szczególności umowa zawarta przez Mannesmanna z Corusem dnia 9 sierpnia 1993 r., potwierdzają w zasadzie okoliczności faktyczne, na które powołano się w ww. motywie 111 zaskarżonej decyzji, a także w motywach 78–82 i 153. Rozpatrywane łącznie umowy te rozdzielają, przynajmniej od dnia 9 sierpnia 1993 r. zapotrzebowanie Corusa na rury gładkie między trzech innych producentów europejskich (40% dla Vallourec, 30% dla Dalmine, a 30% dla Mannesmanna). Ponadto każda z tych umów przewiduje ustalanie ceny płaconej przez Corusa za rury gładkie zgodnie z matematyczną formułą, uwzględniającą cenę uzyskaną przez Corusa za rury gwintowane.

- 159 Z tych obserwacji wynika, że celem, lub przynajmniej skutkiem, umów o dostawy było zastąpienie, jeśli chodzi o tych czterech producentów europejskich, ryzyka związanego z konkurencją wynegocjowanym podziałem korzyści płynących ze sprzedaży rur gwintowanych, prowadzonej na rynku brytyjskim (zob. analogicznie w zakresie praktyk uzgodnionych ww. w pkt 42 wyrok Cement, pkt 3150).
- 160 Każdą z tych umów o dostawy, za cenę poświęcenia swej swobody zaopatrzenia, Corus związał swych trzech konkurentów wspólnotowych, tak że znikła wszelka skuteczna konkurencja z ich strony na jego rynku krajowym, jak również wszelka możliwość takiej konkurencji w przyszłości. Sprzedaż rur gładkich tych trzech konkurentów zmniejszyła się bowiem, jeżeli zmniejszyła się sprzedaż rur gwintowanych przez Corusa. Ponadto marża zysku ze sprzedaży rur gładkich, do której zobowiązali się ci trzej dostawcy, również zmniejszyłaby się, gdy spadła cena uzyskiwana przez Corusa za rury gwintowane, a nawet mogła obrócić się w stratę. W tych okolicznościach było praktycznie nie do pomyślenia, by ci trzej producenci próbowali stwarzać Corusowi skuteczną konkurencję na rynku brytyjskim rur gwintowanych, w szczególności jeśli chodzi o ceny (zob. motyw 153 zaskarżonej decyzji).
- 161 I odwrotnie, zgadzając się na zawarcie takich umów, każdy z trzech konkurentów wspólnotowych Corusa zapewnił sobie pośredni udział w jego krajowym rynku, jak również część płynących z tego zysków. Aby uzyskać te korzyści, zrezygnowali oni de facto z możliwości sprzedawania rur gwintowanych na rynku brytyjskim, a także, przynajmniej od chwili podpisania trzeciej umowy w dniu 9 sierpnia 1993 r., która przyznawała pozostałe 30% Mannesmannowi, z możliwości większego udziału w dostawach rur gładkich, kupowanych przez Corusa, niż zostało to przyznane z góry każdemu z nich.
- 162 Ponadto konkurenci Corusa przyjęli uciążliwe, a zatem nienormalne z handlowego punktu widzenia zobowiązanie dostarczania do niego ilości rur, które były określone

z góry jedynie poprzez odniesienie do sprzedaży rur gwintowanych realizowanej przez Corusa. Zobowiązanie to wzmacnia bezprawną współzależność między tymi producentami a Corusem, w zakresie w jakim byli oni uzależnieni, jako związani umową dostawcy, od prowadzonej przez niego polityki handlowej.

- 163 Trzeba stwierdzić, że gdyby umowy o dostawy nie istniały, ci trzej producenci europejscy poza Corusem mieliby w normalnej sytuacji, abstrahując od zasad podstawowych, rzeczywisty, a przynajmniej potencjalny interes handlowy w skutecznym konkurowaniu z Corusem na rynku brytyjskim rur gwintowanych, a także w konkurowaniu ze sobą nawzajem przy zaopatrywaniu Corusa w rury gładkie.
- 164 W tym względzie należy ponadto stwierdzić, że każda z umów o dostawy została zawarta wstępnie na okres pięciu lat. Ten stosunkowo długi okres obowiązywania potwierdza i wzmacnia antykonkurencyjny charakter tych umów, w szczególności w sytuacji gdy Mannesmann i pozostali dwaj dostawcy Corusa zrzekli się de facto możliwości bezpośredniego skorzystania z ewentualnego wzrostu rynku brytyjskiego rur gwintowanych w tym okresie.
- 165 Jeśli chodzi konkretnie o argument Mannesmanna, iż znajdująca się w umowach formuła dotycząca ceny jest po prostu klauzulą indeksacji, należy zauważyć, że Komisja zakwalifikowała tę klauzulę jako antykonkurencyjną, ponieważ ustala ona cenę, którą Corus płacił za rury gładkie każdemu z dostawców jako pochodną ceny, którą uzyskiwał on za rury gwintowane, a w dodatku w ten sam sposób dla wszystkich trzech dostawców. Trzeba stwierdzić, że nawet jeśli ceny wyjściowe na dostawy rur gładkich były rzeczywiście negocjowane w sposób niezależny między Corusem i każdym z jego dostawców, to handlowy stosunek siły istniejący między Corusem a każdym z tych przedsiębiorstw, który te ceny odzwierciedlały, został utrwalony, a wszelka możliwość konkurowania w zakresie cen rur gładkich kupowanych przez Corusa została zlikwidowana. Wybór cen rur gwintowanych

sprzedawanych przez Corusa jako wskaźnika nie jest neutralny i sprawia, że formuła ta bardzo się różni od zwykłej klauzuli indeksacji. Jak zauważono już w pkt 160 powyżej, wybór ten skutkował tym, że trzech dostawcy, którzy sami również produkowali rury gwintowane, utracili handlowy interes w konkurowaniu z Corusem w zakresie cen na rynku Zjednoczonego Królestwa.

- 166 Ponadto, jak zauważyła Komisja, formuła ustalania cen rur gładkich przewidziana w każdej z trzech umów o dostawy wiązała się z bezprawną wymianą informacji handlowych (zob. motyw 153 zaskarżonej decyzji; zob. również motyw 111), które powinny pozostać poufne, by nie zagrozić samodzielnej polityce handlowej konkurujących przedsiębiorstw (zob. podobnie wyroki Sądu z dnia 11 marca 1999 r. w sprawie T-141/94 Thyssen Stahl przeciwko Komisji, Rec. str. II-347, pkt 403, oraz T-151/94 British Steel przeciwko Komisji, Rec. str. II-629, pkt 383 i nast.).
- 167 Argumentacja Mannesmanna, że poufne informacje dotyczące ilości rur sprzedawanych przez Corusa oraz cen, które płacili jego klienci, nie były mu przekazywane, nie może go usprawiedliwić w okolicznościach niniejszej sprawy.
- 168 Co do ilości sprzedawanych przez Corusa rur gwintowanych należy stwierdzić, że jego dostawcy, w tym Mannesmann, mogli łatwo je sobie obliczyć, skoro każdy z nich pokrywał zasadniczo ustaloną część jego zapotrzebowania.
- 169 Natomiast zgodne z prawdą jest to, że jak zwraca uwagę Mannesmann, Corus nie przekazywał swoim kontrahentom cen, które uzyskiwał za rury gwintowane jako takich. Zatem stwierdzenie, znajdujące się w motywie 111 zaskarżonej decyzji, iż umowy o dostawy „zobowiązywały [Corusa] do informowania jego konkurentów o stosowanych cenach sprzedaży” wyolbrzymia zakres zobowiązań umownych

w tym względzie. Niemniej Komisja słusznie zauważyła w motywie 153 zaskarżonej decyzji oraz przed Sądem, że między tymi cenami a cenami rur gładkich istniała matematyczna zależność, tak iż trzej zainteresowani dostawcy otrzymywali ściśle wskazówki na temat kierunków, czasu i rozmiarów wszystkich wahań cen rur gwintowanych sprzedawanych przez Corusa.

170 Należy stwierdzić, że przekazywanie tych danych konkurencji nie tylko narusza art. 81 ust. 1 WE, lecz że w dodatku charakter tego naruszenia jest w zasadzie taki sam, bez względu na to, czy przekazywanie to dotyczy cen rur gwintowanych samych w sobie, czy jedynie informacji na temat ich wahań. W tych okolicznościach należy uznać, że nieściśłość, na którą zwrócono uwagę w powyższym punkcie, nie ma znaczenia w szerszym kontekście naruszenia wskazanego w art. 2 zaskarżonej decyzji i że w związku z tym nie ma ona wpływu na stwierdzenie istnienia tego naruszenia.

171 Co się tyczy argumentacji Mannesmanna opierającej się na rozporządzeniu nr 2790/1999, to należy zauważyć po pierwsze, że rozporządzenie to nie może być w niniejszej sprawie stosowane bezpośrednio, gdyż zaskarżona decyzja została wydana w dniu 8 grudnia 1999 r., a art. 2 tej decyzji odnosi się, jeśli chodzi o Mannesmanna, do okresu od 1993 do 1997 r., czyli poprzedzającego termin wejścia w życie odpowiednich przepisów rozporządzenia nr 2790/1999 w dniu 1 czerwca 2000 r.

172 Ponadto, w zakresie w jakim rozporządzenie to mogłoby mimo to być istotne jako punkt odniesienia w niniejszej sprawie, jako że Komisja zajęła w nim w grudniu 1999 r. stanowisko odnośnie do mało szkodliwego dla konkurencji charakteru porozumień wertykalnych, to należy zauważyć, że rozporządzenie to wydano w zastosowaniu art. 81 ust. 3 WE. Z art. 4 rozporządzenia nr 17 wynika natomiast, że porozumienia między przedsiębiorstwami mogą być przedmiotem indywidualnego wyłączenia na mocy tego przepisu wyłącznie wtedy, gdy zostały one zgłoszone Komisji w tym celu, czego w niniejszej sprawie nie uczyniono.

- 173 Z tego wynika, że zgodność z prawem rzeczonych umów ocenić można wyłącznie w świetle art. 81 ust. 1 WE. Tak więc okoliczność, zakładając, że zostałyby ona stwierdzona, że w świetle polityki Komisji umowy te spełniały podstawowe warunki art. 81 ust. 3 WE regulujące przyznawanie wyłączeń, jak wynika z rozporządzenia nr 2790/1999, jest w niniejszej sprawie nieistotna. Raczej odwrotnie, przyjęcie przez Komisję tego rozporządzenia w grudniu 1999 r. potwierdza, że jej zdaniem porozumienia takie naruszają zasadniczo art. 81 ust. 1 WE, gdyż wymagają tego, by stosowano do nich art. 81 ust. 3 WE. Należy zatem odrzucić argumentację Mannesmanna opierającą się na rozporządzeniu nr 2790/1999.
- 174 Należy stwierdzić ponadto, że wobec faktu, iż naruszenie stwierdzone w art. 2 zaskarżonej decyzji polega na ograniczeniach konkurencji zawartych w samych umowach o dostawy, przedstawione powyżej względy są wystarczające, aby ustalić jego istnienie.
- 175 Jaki by bowiem nie był rzeczywisty stopień porozumienia między tymi czterema producentami europejskimi, trzeba przyznać, że każdy z nich zawarł jedną z umów o dostawy, ograniczających konkurencję i objętych naruszeniem art. 81 ust. 1 WE, wskazanym w art. 2 zaskarżonej decyzji. Chociaż art. 2 ust. 1 zaskarżonej decyzji wskazuje, że umowy o dostawy zostały zawarte „w ramach naruszenia, o którym mowa w art. 1”, to z treści motywu 111 zaskarżonej decyzji jasno wynika, że to fakt zawarcia tych umów stanowi sam w sobie naruszenie stwierdzone w art. 2.
- 176 Tak więc nawet jeśli Mannesmannowi udałoby się wykazać, że zawarcie jego umowy o dostawy z Corusem było obiektywnie zgodne z jego interesem handlowym, to okoliczność ta nie umniejszałaby w niczym prawdziwości tezy Komisji, że umowa ta była niezgodna z prawem. W istocie bowiem praktyki antykonkurencyjne leżą bardzo często w jednostkowym interesie handlowym przedsiębiorstw, przynajmniej krótkoterminowym.

- 177 W świetle tych rozważań nie ma potrzeby rozstrzygnięcia sporu między stronami, dotyczącego znaczenia kary umownej w razie braku dostawy, tj. po prostu zmniejszenia odpowiadającej temu części udziału danego dostawcy, skoro wysuwana przez Mannesmanna w tym względzie argumentacja ma na celu wykazanie, że z punktu widzenia Corusa zawarcie trzech tak zredagowanych umów o dostawy było logiczne z handlowego punktu widzenia. Argumentacja, że jedynymi przedsiębiorstwami mającymi siedzibę we Wspólnocie zdolnymi wyprodukować rury w tym rozmiarze były Vallourec, Dalmine i Mannesmann, również nie jest istotna z tego samego powodu.
- 178 Tak samo argumenty Mannesmanna dotyczące siły rynkowej Valloureca w zakresie rur gwintowanych, wynikającej z jego patentu na połączenia premium VAM, odnoszą się głównie do interesu handlowego, który skłonił Mannesmanna do zawarcia umowy o dostawy rur gładkich z Corusem, a zatem są nieistotne. Argumenty te mogłyby co najwyżej osłabić w pewnym stopniu moc twierdzeń Komisji dotyczących zlikwidowania skutecznej konkurencji Mannesmanna na rynku brytyjskim rur gwintowanych, lecz nie mogą podważyć zasadniczego stwierdzenia, że strony umów o dostawy zastąpiły ryzyko związane z konkurencją współpracą, czyli pewnością handlową, jeśli chodzi o brytyjski rynek rur gładkich i gwintowanych.
- 179 Wobec tego że istnienie naruszenia stwierdzonego w art. 2 zaskarżonej decyzji zostało ustalone w sposób z prawnego punktu widzenia wystarczający, nie ma też bezwzględnej konieczności, aby badać rozumowanie Komisji odnośnie do porozumienia między czterema producentami europejskimi (zob. pkt 171 powyżej). W szczególności nie ma potrzeby analizowania w tym celu argumentów podniesionych przez Mannesmanna względem szeregu wskazówek spoza umów o dostawy, na które Komisja powołuje się w celu wykazania rzeczywistego istnienia tego porozumienia.
- 180 Niemniej należy zbadać stopień porozumienia między czterema europejskimi producentami w odniesieniu do naruszenia wskazanego w art. 2 zaskarżonej decyzji, gdyż jest on istotny dla zbadania pewnych innych zarzutów podniesionych w niniejszej sprawie.

- 181 W tym względzie należy podkreślić, że można uznać, iż zachowania, stanowiące część ogólnego planu i mające wspólny cel, wchodzą łącznie w zakres jednego porozumienia (zob. podobnie ww. w pkt 42 wyrok Cement, pkt 4027). Jeżeli bowiem Komisja wykaze, że przedsiębiorstwo uczestnicząc w kartelach wiedziało, lub powinno było wiedzieć, że czyniąc to przyłącza się do jednego łącznego porozumienia, jego udział w tych kartelach może stanowić wyraz przystąpienia do tego porozumienia (zob. podobnie ww. w pkt 42 wyrok Cement, pkt 4068 i 4109).
- 182 W tym względzie dokument zatytułowany „Rozważania w sprawie umowy VAM” z dnia 23 marca 1990 r. jest szczególnie istotny. W części pt. „Scenariusz II” p. Verluca wskazuje na możliwość „doprowadzenia do tego, że Japończycy nie będą wkraczać na rynek [Zjednoczonego Królestwa] i że problem zostanie rozwiązany pomiędzy Europejczykami”. Kontynuuje: „w tym przypadku dokonano by podziału rur gładkich pomiędzy [Mannesmanna], [Vallourec] i Dalmine”. W następnym akapicie zauważa, że „prawdopodobnie korzystne byłoby sprzężenie dostaw [Vallourec] z ceną i ilością VAM sprzedawanych przez [Corusa]”.
- 183 Wobec faktu, że ta ostatnia propozycja dokładnie odzwierciedla podstawowe warunki umowy zawartej między Vallourekiem i Corusem szesnaście miesięcy później, wydaje się jasne, że Vallourec rzeczywiście przyjął tę strategię i że rzeczona umowa została podpisana w celu wprowadzenia jej w życie.
- 184 W dodatku fakt, że praktycznie identyczne umowy zostały następnie podpisane przez Corusa ze wszystkimi pozostałymi członkami klubu Europa–Japonia, tj. z Dalmine, a następnie z Mannesmannem, tak że zapotrzebowanie Corusa na rury gładkie zostało faktycznie podzielone między trzech członków klubu Europa–Japonia od sierpnia 1993 r., dokładnie tak, jak planował to p. Verluca, potwierdza, że te trzy umowy musiały zostać zawarte w celu realizacji wspólnej strategii zaproponowanej w ramach ich zмовы wewnątrz tego klubu.

185 Zmowę tę potwierdzają dowody, na które Komisja powołuje się w zaskarżonej decyzji, w szczególności w motywie 91, który brzmi następująco:

„W dniu 21 stycznia 1993 r. [Corus] wysłał do Valloureca (a prawdopodobnie również do [Mannesmanna] i Dalmine) szkic propozycji porozumienia na temat przekształcenia sektora rur bez szwu, który miał stanowić przedmiot dyskusji na spotkaniu Mannesmanna/Valloureca/Dalmine/[Corusa] na Heathrow w dniu 29 stycznia 1993 r. (str. 4628 [akt Komisji, czyli pierwsza strona dokumentu pt. „Szkic propozycji porozumienia na temat przekształcenia dotyczącego rur bez szwu”). W tym dokumencie napisano: »[Corus] zakomunikował swój zamiar ewentualnego wycofania się z rynku rur bez szwu. Pragnie to zrobić w sposób uporządkowany i pod kontrolą, aby uniknąć wszelkich przerw w dostawie rur do swoich klientów oraz pomóc zachować zamówienia producentom, którzy przejmą ten rynek [...]. Podczas ostatnich sześciu miesięcy miały miejsce rozmowy między [Corusem] a innymi producentami zainteresowanymi nabyciem majątku [Corusa] i sądzi on, że istnieje zgoda co do linii działania opisanej w tym dokumencie«. Jedną z propozycji polegała na przekazaniu Vallourecowi działalności w zakresie OCTG przy jednoczesnym zachowaniu umów o dostawę rur gładkich obowiązujących między [Corusem] a Valloureckiem, [Mannesmannem] i Dalmine w tych samych proporcjach. Tego samego dnia miało miejsce spotkanie między [Mannesmannem] a [Corusem], w trakcie którego [Mannesmann] »zgodził się na to, by Vallourec przejął prowadzenie jeśli chodzi o przejęcie działalności w zakresie OCTG« (str. 4626 [akt Komisji, czyli strona zawierająca faks wysłany w dniu 22 stycznia 1993 r. przez p. Davisa z Corusa do p. Patriera z Valloureca]). Dokument Dalmine pt. [»System rur stalowych bez szwu w Europie i rozwój rynku« (»Seamless steel tube system in Europe and market evolution«), umieszczony na str. 2051 akt Komisji (str. 2053 [akt Komisji])] z maja–sierpnia 1993 r. stwierdzał, że odpowiednie dla wszystkich rozwiązanie sprawy [Corusa] mogło być wypracowane jedynie w europejskim gronie; Dalamine przyjmowało również fakt, że Vallourec miał zakupić zakłady [Corusa]”.

186 Należy zauważyć ponadto, że w notatce pt. „Strategiczne rozważania”, przywołanej w motywie 80 zaskarżonej decyzji, Vallourec brał wyraźnie pod uwagę możliwość, że Dalmine i Mannesmann wejdą z nim w zmwowę w celu dostarczania Corusowi rur

gładkich. W dodatku w motywie 59 zaskarżonej decyzji Komisja opiera się na dokumencie „g) Japończycy”, a w szczególności na harmonogramie znajdującym się na jego czwartej stronie (str. 4912 akt Komisji), by zauważyć, że producenci europejscy odbywali spotkania przygotowawcze przed spotkaniami z producentami japońskimi, w celu uzgodnienia swoich stanowisk i wysuwania wspólnych propozycji w ramach klubu Europa–Japonia.

187 Ze wspomnianych wyżej dowodów z dokumentów przywołanych przez Komisję w zaskarżonej decyzji wynika, że przynajmniej w 1993 r. czterej producenci wspólnotowi faktycznie spotykali się w celu uzgodnienia swych stanowisk w ramach klubu Europa–Japonia przed jego międzykontynentalnymi spotkaniami. Ustalone również zostało, że zamknięcie przedsiębiorstwa Corusa zajmującego się gwintowaniem w Clydesdale i jego przejęcie przez Vallourec, jak również dostawa rur gładkich do tego przedsiębiorstwa przez Dalmine i Mannesmanna, były przedmiotem rozmów podczas tych spotkań. Zatem nie do pomyślenia jest, by Mannesmann mógł nic nie wiedzieć o strategii opracowanej przez Vallourec i o fakcie, że jego umowa o dostawy z Corusem należała do szerszego porozumienia antykonkurencyjnego, mającego wpływ na rynek rur gwintowanych standard, jak i na rynek rur gładkich.

188 Co do argumentu Mannesmanna, że trzecia umowa o dostawy, między Corusem a nim samym, została zawarta znacznie później niż dwie pozostałe, tak że Komisja nie mogła z niej wywieść istnienia jednego łącznego naruszenia, w które zamieszani byli czterej producenci europejscy, należy zauważyć, że brak umowy o dostawy między Mannesmannem a Corusem przed 1993 r. nie może podważyć tezy Komisji. W istocie bowiem chociaż strategia podziału dostaw rur gładkich została wprowadzona w życie dopiero od chwili, gdy Corus miał trzech dostawców, to podpisanie dwóch pozostałych umów było częściową realizacją tego przedsięwzięcia, w oczekiwaniu na jego pełną realizację.

189 Ponadto, jak Komisja zauważyła przed Sądem, wzmianka w dokumencie pt. „Szkielet propozycji porozumienia na temat przekształcenia dotyczącego rur bez szwu” z dnia 21 stycznia 1993 r. na temat faktu, że Mannesmann już dostarczał rury gładkie

Corusowi, wcale nie jest nie do pogodzenia z podpisaniem umowy o dostawy między Corusem a Mannesmannem w sierpniu 1993 r., jak podnosi Mannesmann, lecz wręcz potwierdza analizę Komisji. Bowiem choć Komisja przezornie stwierdziła istnienie naruszenia, o którym mowa w art. 2 zaskarżonej decyzji wobec Mannesmanna jedynie od dnia 9 sierpnia 1993 r., ze względu na to, że ówczesne podpisanie przez niego umowy o dostawy z Corusem było pewnym dowodem jego udziału w tym naruszeniu, to z przywołanej wyżej wzmianki wynika, że w rzeczywistości Mannesmann dostarczał Corusowi rury gładkie od stycznia 1993 r.

- 190 Tak więc z dowodów przywołanych przez Komisję w zaskarżonej decyzji wynika, że Vallourec opracował strategię ochrony rynku Zjednoczonego Królestwa i zawarł umowę o dostawy z Corusem, która pozwoliła na rozpoczęcie wprowadzania jej w życie. Następnie przedsiębiorstwa Dalmine i Mannesmann przyłączyły się do nich, co znajduje potwierdzenie w tym, że oba te przedsiębiorstwa zawarły z Corusem umowy o dostawy.
- 191 Wreszcie co do twierdzeń dotyczących braku znaczącego wpływu na handel między Państwami Członkowskimi należy stwierdzić, że są one rzeczywiście niedopuszczalne na mocy art. 48 ust. 2 regulaminu Sądu, zgodnie z argumentacją Komisji.
- 192 Za pomocą tych argumentów, podniesionych po raz pierwszy dopiero na etapie repliki, Mannesmann zarzuca bowiem Komisji, że naruszyła prawo lub popełniła błąd w ocenie odnośnie do jednej z przesłanek stosowania art. 81 ust. 1 WE. Z uwagi na to, że zarzuty co do meritum nie są zarzutami dotyczącymi porządku publicznego, nie powinny być one podnoszone z urzędu przez sąd wspólnotowy.
- 193 Należy dla porządku przypomnieć, że Sąd odrzucił ze względu na bezzasadność argumenty podobne do tych, które wysuwa w tym względzie Mannesmann

w sprawach, które zostały połączone z niniejszą sprawą w celu przeprowadzenia rozprawy (ww. w pkt 127 wyrok w sprawie Dalamine przeciwko Komisji, w szczególności pkt 156 i 157, oraz ww. w pkt 102 wyrok w sprawie JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, w szczególności pkt 367–374 i 386–395).

- 194 Jeśli chodzi o argumentację dotyczącą mało znaczącego charakteru antykonkurencyjnych skutków umowy zawartej między Mannesmannem a Corusem, należy uznać, że jest ona dopuszczalna w zakresie, w jakim rozwija ona argumenty przedstawione już w skardze, według których Komisja nie wykazała w sposób z prawnego punktu widzenia wystarczający, że umowy o dostawy zidentyfikowane jako naruszenie w art. 2 zaskarżonej decyzji miały ograniczający konkurencję cel lub skutek w rozumieniu art. 81 ust. 1 WE.
- 195 Co do meritum należy przypomnieć po pierwsze, że w niniejszej sprawie Komisja przyjęła za podstawę swojej decyzji nie tylko skutki, lecz również polegający na ograniczeniu konkurencji cel porozumienia zidentyfikowanego w art. 1 zaskarżonej decyzji (zob. pkt 111 zaskarżonej decyzji, jak również pkt 157 i nast. powyżej).
- 196 Co do tej kwestii przedsiębiorstwa zawierające porozumienie, które ma na celu w szczególności ograniczenie konkurencji, zasadniczo nie mogą uniknąć zastosowania wobec nich art. 81 ust. 1 WE twierdząc, że ich porozumienie nie powinno mieć znaczącego wpływu na konkurencję (zob. też pkt 130 powyżej).
- 197 Umowy zidentyfikowane jako naruszenie w art. 2 zaskarżonej decyzji zostały bowiem opracowane, jak orzeczono w pkt 179 i nast. powyżej, w szczególności w celu podziału dostaw rur gładkich do Corusa, który był „głównym dostawcą” („liderem”, zob. motyw 111 zaskarżonej decyzji) na rynku Zjednoczonego Królestwa, pomiędzy jego europejskich konkurentów, którzy również byli członkami klubu

Europa–Japonia. Umowy te przewidywały ponadto niezgodne z prawem przekazywanie przez Corusa informacji handlowych. Tak więc sam ich cel polegał na znaczącym ograniczeniu konkurencji na rynku Zjednoczonego Królestwa, który to rynek był oddzielnym rynkiem z racji istnienia naruszenia stwierdzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji (ww. w pkt 127 wyrok w sprawie Dalmine przeciwko Komisji, pkt 267 i 268), bez względu na to, jakie mogły być jego skutki.

- 198 W związku z tym przedstawione powyżej zarzuty należy oddalić co do meritum, w zakresie w jakim odnoszą się one do kwestii, czy naruszenie o którym mowa w art. 2 zaskarżonej decyzji spełniało kryterium odnoszące się do istnienia celu lub skutków ograniczających w sposób znaczący konkurencję.
- 199 Ponadto należy uznać, że argumentacja Mannesmanna opierająca się na komunikacie z 1997 r. jest dopuszczalna, mimo że przedstawiona została po raz pierwszy w replice. Mannesmann posiłkuje się bowiem tym komunikatem w celu wzmocnienia swego argumentu, który podniósł już wcześniej w skardze, iż umowy o dostawy nie były antykonkurencyjnymi porozumieniami naruszającymi art. 81 ust. 1 WE.
- 200 Co do meritum, należy zauważyć po pierwsze, że komunikat z 1997 r. obowiązuje w stosunku do niniejszej sprawy *ratione temporis*, gdyż zaskarżona decyzja została wydana w 1999 r. W komunikacie tym Komisja zajęła wówczas stanowisko odnośnie do porozumień, co do których należy uznać, że naruszają one art. 81 ust. 1 WE. Należy zauważyć w szczególności, że komunikat z 1997 r. posługuje się udziałami procentowymi do ustalenia progów, tak że inaczej niż w przypadku poprzednich komunikatów, posługujących się przy ustalaniu progów wartościami absolutnymi, odzwierciedla ono przemianę polityki lub oceny Komisji, a nie tylko zwykłe uwzględnienie inflacji. W tych okolicznościach to właśnie komunikat z 1997 r., a nie z 1986 r., jest istotny dla rozpatrzenia zaskarżonej decyzji, mimo że rzeczony umowy zostały podpisane w 1991 i 1993 r.

- 201 Należy jednakże uznać, że nie można się powołać na komunikat z 1997 r., aby umowy o dostawy w niniejszej sprawie zostały uznane za zgodne z prawem, ponieważ przyczyniły się one do wprowadzenia w życie szerszego antykonkurencyjnego porozumienia dotyczącego rur gwintowanych, które nie jest objęte zakresem tego komunikatu (zob. pkt 179 i nast. powyżej). Antykonkurencyjny cel i skutki tych umów przekraczają bowiem w części cel i skutki bezpośrednio wynikające z warunków tych umów, tak że jeśliby mechanicznie zastosowano komunikat z 1997 r. do samych umów, nie uwzględniono by należycie ich wpływu na właściwe rynki.
- 202 W każdym razie liczby przytaczane przez Mannesmana w celu wykazania, że udział w rynku zainteresowanych przedsiębiorstw jest mniejszy, niż udział określony progami w komunikacie z 1997 r., odnoszą się do światowego rynku rur OCTG. Jednakże komunikat z 1997 r. stanowi, że to „suma udziałów w rynku wszystkich uczestników” nie może przekraczać odpowiedniego progu „na żadnym z właściwych rynków” [tłumaczenie nieoficjalne].
- 203 W tym względzie, chociaż motyw 35 zaskarżonej decyzji definiuje jako właściwy geograficznie dla rur OCTG bez szwu rynek „światowy”, definicję tę należy odczytywać jednak w świetle szczegółowego opisu różnych filarów umów zawartych w ramach klubu Europa–Japonia, w szczególności zaś zasad podstawowych. Z pełnego kontekstu zaskarżonej decyzji, a w szczególności z motywów 53–77 wynika bowiem, że zachowania producentów japońskich i europejskich na każdym z krajowych rynków lub w niektórych przypadkach na rynku w danym regionie świata określały szczególne zasady zmieniające się w zależności od rynku, wynikające z negocjacji handlowych wewnątrz klubu Europa–Japonia.
- 204 W tych okolicznościach to szczegółowy opis sytuacji istniejącej na każdym rynku stanowi rzeczywistą analizę właściwych geograficznych rynków w zaskarżonej decyzji. Zatem motyw 35 zaskarżonej decyzji należy interpretować w ten sposób, że definiuje on taki rynek geograficzny rur OCTG bez szwu, jaki powinien normalnie istnieć z uwagi na czysto obiektywne uwarunkowania handlowe i gospodarcze, nie biorąc pod uwagę niezgodnych z prawem porozumień, których celem lub skutkiem jest jego sztuczny podział.

- 205 Tak więc należy odrzucić jako nieistotne argumenty Mannesmanna odnoszące się do niewielkiego udziału sprzedaży dokonywanej przez Corusa i jego samego na światowym rynku rur OCTG. Czyli nawet jeśliby zastosować komunikat z 1997 r., to należy brać pod uwagę udziały na rynku brytyjskim, a przynajmniej wspólnotowym. Zaś z zaskarżonej decyzji, a w szczególności liczb przytoczonych w motywach 68 i 113 wynika, że udziały w rynku samego tylko przedsiębiorstwa Corus, który był stroną każdej z umów o dostawy, zarówno na rynku brytyjskim, jak i na rynku wspólnotowym, były znacznie większe, niż progi określone w komunikacie z 1997 r., wynoszące czy to 10% rynku dla porozumień wertykalnych, czy też 5% dla porozumień horyzontalnych. Jest zatem oczywiste, że rzeczony umowy nie są porozumieniami o niewielkim znaczeniu w rozumieniu tego komunikatu.
- 206 W świetle powyższego należy stwierdzić, że Komisja słusznie uznała w zaskarżonej decyzji, że umowy o dostawy stanowią naruszenie wskazane w art. 2 zaskarżonej decyzji i wykazują jego istnienie w sposób wystarczający z prawnego punktu widzenia. Należy również dla porządku zauważyć, że dodatkowe dowody wskazane przez Komisję potwierdzają słuszność jej tezy, iż umowy te wpisywały się w ramy szerszej wspólnej polityki, która miała wpływ na rynek rur OCTG gwintowanych standard.

W przedmiocie żądania obniżenia kwoty grzywny

W przedmiocie zasad określających ustalanie grzywien

Argumenty stron

- 207 Na wstępie Mannesmann zarzuca Komisji, że niewłaściwie zastosowała zasady odnoszące się do określania wysokości grzywien, a w szczególności wytyczne

w sprawie metody ustalania grzywien nakładanych na mocy artykułu 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 oraz artykułu 65 ust. 5 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (Dz.U. 1998, C 9, str. 3, dalej zwane „wytycznymi w sprawie ustalania grzywien”) oraz komunikatu w sprawie współpracy. Powołuje się również w tym względzie na wcześniejszą praktykę w zakresie podejmowania decyzji przez Komisję, która wzbudziła uzasadnione oczekiwania z jego strony co do metody ustalania i wielkości grzywien nakładanych przez Komisję.

- 208 W replice strona skarżąca dodaje, że zaskarżona decyzja nie powołuje się wyraźnie na ww. wytyczne, a zatem że nie jest zgodna z wymogami uzasadnienia wynikającymi z art. 253 WE. Zdaniem Mannesmanna bowiem, gdyby wytyczne te nie miały zastosowania w niniejszej sprawie, Komisja powinna wówczas postąpić zgodnie ze swą dotychczasową praktyką i ustalić wysokość grzywiny w zależności od obrotu Mannesmanna na rynku właściwym. Komisja nie mogła odstąpić od stosowania tej praktyki bez podania przyczyn takiej decyzji. Ponadto jeśliby się okazało, że Komisja w sposób dorozumiany zastosowała wytyczne w sprawie ustalania grzywien, Mannesmann uważa, że tak czy inaczej nie przestrzegano art. 253 WE. W takim przypadku Komisja powinna była bowiem określić w decyzji czynniki, na podstawie których ustaliła wysokość grzywiny (wyrok Cement, pkt 42 powyżej, pkt 4725 i nast., wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-347/94 Mayr-Melnhof przeciwko Komisji, Rec. str. II-1751, pkt 283).
- 209 Komisja odpiesa, iż argumentacja strony skarżącej, opisana po raz pierwszy dopiero w replice, dotyczy naruszenia jej praktyki w zakresie podejmowania decyzji sprzed wytycznych w sprawie ustalania grzywien. Chodzi o nowy zarzut, ponieważ początkowo Mannesmann ograniczył się w swojej argumentacji do zarzutu naruszenia wspomnianych wytycznych. Zarzut ten nie jest więc dopuszczalny na mocy art. 48 ust. 2 regulaminu Sądu. Co do uzasadnienia do zaskarżonej decyzji, to Komisja uważa, że jest ona zgodna z wymogami określonymi przez Trybunał w wyroku z dnia 16 listopada 2000 r. w sprawie C-279/98 P, Cascades przeciwko Komisji, Rec. str. I-9693, pkt 44 i nast. Komisja wypowiedziała się w kwestii wagi naruszenia (motywy 159–165 zaskarżonej decyzji), jego czasu trwania (motyw 166

zaskarżonej decyzji), jak również istnienia okoliczności łagodzących (motyw 169 zaskarżonej decyzji) oraz zastosowania komunikatu w sprawie współpracy (motyw 174 zaskarżonej decyzji). Wreszcie zaskarżona decyzja jest zgodna z wytycznymi w sprawie ustalania grzywien.

Ocena Sądu

- 210 Po pierwsze należy zauważyć, że w ramach skargi o stwierdzenie nieważności zarzut wywiedziony z braku uzasadnienia lub niedostatecznego uzasadnienia aktu wspólnotowego stanowi zarzut dotyczący porządku publicznego, który powinien zostać zbadany z urzędu przez sąd wspólnotowy i który w związku z tym może zostać podniesiony przez strony na dowolnym etapie postępowania (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 13 grudnia 2001 r. w sprawach połączonych T-45/98 i T-47/98 Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, Rec. str. II-3757, pkt 125). Zatem okoliczność, iż zarzut braku uzasadnienia co do metody ustalania grzywien został podniesiony po raz pierwszy dopiero w replice nie ma wpływu na możliwość jego rozpatrzenia przez Sąd.
- 211 W tym względzie, zgodnie z ustalonym orzecznictwem wymóg uzasadnienia należy oceniać w odniesieniu do konkretnej sytuacji, w szczególności do zawartości aktu, charakteru przywołanych argumentów, a także interesu, jaki w uzyskaniu informacji mogą mieć adresaci aktu lub inne osoby, których dotyczy on bezpośrednio i indywidualnie. (wyroki Trybunału z dnia 29 lutego 1996 r. w sprawie C-56/93 Belgia przeciwko Komisji, Rec. str. I-723, pkt 86 oraz Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, pkt 126 powyżej, pkt 63). Nie ma wymogu, by uzasadnienie wyszczególniało wszystkie istotne okoliczności faktyczne i prawne, ponieważ ocena, czy uzasadnienie aktu spełnia wymogi art. 253 WE winna opierać się nie tylko na jego brzmieniu, ale także uwzględniać okoliczności jego wydania, jak również ogół przepisów prawa regulującego daną dziedzinę (wyrok w sprawie Petrotub i Republica przeciwko Radzie, pkt 72 powyżej, pkt 81).

- 212 Ponadto, choć Komisja dysponuje pewnym zakresem swobodnego uznania przy ustalaniu wysokości grzywien (wyrok Sądu z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie T-150/89 Martinelli przeciwko Komisji, Rec. str. II-1165 pkt 59 i przez analogię wyrok Sądu z dnia 21 października 1997 r. w sprawie T-229/94 Deutsche Bahn przeciwko Komisji, Rec. str. II-1689, pkt 127), to należy stwierdzić, że nie może ona odstępować od zasad, które sama na siebie nałożyła (wyrok w sprawie Hercules Chemicals przeciwko Komisji, pkt 44 powyżej, pkt 53, utrzymany w mocy w trybie odwołania wyrokiem Trybunału z dnia 8 lipca 1999 r. w sprawie C-51/92 P Hercules Chemicals przeciwko Komisji, Rec. str. I-4235, wraz z przywołanym orzecnictwem). Tak więc Komisja miała obowiązek przestrzegać wytycznych w sprawie ustalania grzywien, w szczególności zaś ich bezwzględnie wiążących elementów.
- 213 W niniejszej sprawie jasno wynika z motywów 156–175 zaskarżonej decyzji, że Komisja zastosowała metodę ustalania grzywiny przewidzianą przez te wytyczne, tak jak w każdym razie powinna to była zrobić, zgodnie z przywołanym wyżej orzecnictwem. W tych okolicznościach należy uznać, że brak wyraźnego odniesienia do wytycznych w sprawie ustalania grzywien w zaskarżonej decyzji nie może podważyć jej zgodności z prawem ze względu na brak uzasadnienia. W istocie bowiem odniesienie takie służyłoby tylko potwierdzeniu okoliczności, która powinna być dla Mannesmann w każdym razie jasna, mając na uwadze opisany powyżej kontekst prawny.
- 214 W związku z tym Sąd oddala zarzut wywiedziony z braku uzasadnienia w tym względzie.
- 215 Co do zarzutu Mannesmanna wywiedzonego z dotychczasowej praktyki Komisji w zakresie podejmowania decyzji i wynikających z niej uzasadnionych oczekiwań, należy stwierdzić po pierwsze, że jest on dopuszczalny, ponieważ został on podniesiony, aczkolwiek pokrótce, w skardze, a mianowicie w pkt 74 w ramach argumentacji dotyczącej kwestii wagi naruszenia. Zatem argumentację na ten temat w replice należy uznać za rozwinięcie tego zarzutu.

- 216 Następnie należy przypomnieć, jeśli chodzi o merytoryczną stronę tej argumentacji, że mając na uwadze swobodne uznanie Komisji nadane jej rozporządzeniem nr 17 (zob. w tym zakresie pkt 212 powyżej), wprowadzenie przez nią nowej metody ustalania wysokości grzywien, która mogłaby się wiązać w niektórych przypadkach ze wzrostem poziomu grzywien, nieprzekraczającym jednak maksymalnego limitu ustalonego przez to rozporządzenie, nie może zostać uznane za działające wstecz zaostrenie grzywien przewidzianych prawem w art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 (zob., choć odwołanie w toku, wyrok Sądu z dnia 20 marca 2002 r. w sprawie T-23/99 LR AF 1998 przeciwko Komisji, Rec. str. II-1705, pkt 235).
- 217 Zatem nie jest istotne twierdzenie, że ustalanie wysokości grzywien zgodnie z metodą określoną w wytycznych w sprawie ich ustalania może doprowadzić do tego, że Komisja nałoży wyższe grzywny niż przy stosowaniu swych poprzednich praktyk, w szczególności dlatego że nie zawsze bierze się pod uwagę różnice w rozmiarach przedsiębiorstw. Komisja dysponuje bowiem swobodnym uznaniem przy ustalaniu wysokości grzywien, po to, by ukierunkować zachowanie przedsiębiorstw na przestrzeganie zasad konkurencji (zob. pkt 212 powyżej oraz wyrok Sądu z dnia 11 grudnia 1996 r. w sprawie T-49/95 Van Megen Sports przeciwko Komisji, Rec. str. II-1799, pkt 53). Ponadto fakt, że Komisja stosowała w przeszłości grzywny w pewnej wysokości do określonych rodzajów naruszeń, nie może pozbawiać jej możliwości podniesienia ich poziomu w zakresie wskazanym w rozporządzeniu nr 17, jeżeli jest to konieczne w celu zapewnienia wprowadzenia w życie wspólnotowej polityki konkurencji (ww. w pkt 96 wyrok w sprawie Musique diffusion française i in. przeciwko Komisji, pkt 109, wyroki Sądu z dnia 10 marca 1992 r. w sprawie T-12/89 Solvay przeciwko Komisji, Rec. str. II-907, pkt 309, i z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-304/94 Europa Karton przeciwko Komisji, Rec. str. II-869, pkt 89). Przeciwnie, skuteczne stosowanie wspólnotowych reguł konkurencji wymaga, aby Komisja mogła w każdej chwili dostosować poziom grzywien do potrzeb tej polityki (ww. wyrok w sprawie Musique diffusion française i in. przeciwko Komisji, pkt 109, i ww. w pkt 216 wyrok w sprawie LR AF 1998 przeciwko Komisji, pkt 236–237).
- 218 Wynika z powyższego, że Mannesmann nie może powołać się na wcześniejszą praktykę w zakresie podejmowania decyzji przez Komisję, a więc należy oddalić niniejszy zarzut.

W przedmiocie ustalenia wysokości grzywny nałożonej na stronę skarżącą

- 219 Mannesmann przywołuje następnie cztery główne zarzuty dotyczące ustalenia wysokości grzywny, która została na niego nałożona.

W przedmiocie wagi naruszenia wskazanego w art. 1 zaskarżonej decyzji

Argumenty stron

- 220 W pierwszej kolejności strona skarżąca sprzeciwia się ocenie Komisji odnośnie do wagi naruszenia, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji. Przypomina, że przy ocenie wagi naruszenia należy wziąć pod uwagę jego wpływ na rynek (pkt 1 A wytycznych w sprawie ustalania grzywien). Nawet jeśli naruszenia w niniejszej sprawie można by uznać za „bardzo poważne” w rozumieniu tych wytycznych, to Mannesmann czyni Komisji zarzut z tego, iż wzięła pod uwagę ich wpływ na rynek jako okoliczności obciążające.
- 221 Strona skarżąca uważa, że wykazała już w sposób z prawnego punktu widzenia wystarczający, iż naruszenia, o których mowa w art. 1 i 2 zaskarżonej decyzji, nie powstały. Żąda obniżenia wysokości grzywny, która została na nią nałożona, przynajmniej w takim zakresie, w jakim Komisja uznała, że naruszenie, o którym mowa w art. 2 zaskarżonej decyzji, wywarło zmiany w konkurencji.
- 222 Nie biorąc pod uwagę rozmiaru ani obrotów na rynku właściwym żadnego z przedsiębiorstw objętych grzywną przy ustalaniu jej kwoty bazowej Komisja przekroczyła granice władzy dyskrecjonalnej. Zaś sprawiedliwość i zasada propor-

cyjności wymagałyby tego, by nie traktowano wszystkich przedsiębiorstw jednakowo, lecz by karano je za ich zachowanie w zależności od ich indywidualnej roli lub wpływu naruszenia. Dużym przedsiębiorstwom powinno się zapewnić jakiś rodzaj sprawiedliwości „rozdzielczej”, jak wskazuje na to ustalenie pułapu wysokości grzywnien na 10% obrotów, określone w art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17.

- 223 Komisja przekroczyła również granice uznania, nakładając na Mannesmann oddzielną grzywnę za naruszenie zarzucane Vallourecowi, kiedy Mannesmann przejął nad nim kontrolę. Komisja powinna była nałożyć na Mannesmann tylko jedną grzywnę, uwzględniającą działania podległej mu spółki Vallourec. Skoro tego nie zrobiła, Komisja dopuściła się naruszenia zasady równego traktowania oraz nadużycia władzy.
- 224 Komisja utrzymuje, że porozumienie, którego celem jest zapewnienie respektowania rynków krajowych w ramach klubu Europa–Japonia, jest ze swej natury bardzo poważnym naruszeniem (motyw 161 zaskarżonej decyzji).
- 225 W zakresie w jakim naruszenie, o którym mowa w art. 2 nie spowodowało nałożenia oddzielnej grzywny, zarzuty odnoszące się do braku antykonkurencyjnego wpływu tego naruszenia są nieistotne.
- 226 Ponadto Komisja podnosi, że Mannesmann, Vallourec i Dalmine należy uznać za duże przedsiębiorstwa [zob. zalecenie Komisji 96/280/WE z dnia 3 kwietnia 1996 r. dotyczące definicji małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 107, str. 4)], zaś górna granica ostateczna grzywnien określona w rozporządzeniu nr 17 nie zobowiązuje Komisji do wprowadzenia rozróżnienia między dużymi przedsiębiorstwami przy obliczaniu kwoty bazowej grzywny.

- 227 Komisja przypomina, że przejęcie kontroli nad Vallourekiem przez Mannesmann nastąpiło w 1997 r. Podczas całego okresu trwania naruszenia te dwa przedsiębiorstwa były od siebie niezależne i dlatego Komisja nałożyła na nie dwie oddzielne grzywny. Gdyby Komisja musiała obniżyć wysokość grzywien z powodu połączenia przedsiębiorstw biorących udział w kartelu po jego wykryciu, to odstraszający efekt grzywien zostałby mocno osłabiony.

Ocena Sądu

- 228 Po pierwsze należy zauważyć, że zgodnie z art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 Komisja może nałożyć grzywny w granicach od 1000 do 1 000 000 EUR albo ponad tę kwotę do 10% wartości osiągniętego w poprzednim roku gospodarczym obrotu każdego z przedsiębiorstw uczestniczących w naruszeniu. Aby ustalić wysokość grzywny w ramach tych limitów przepis ten nakazuje wzięcie pod uwagę wagi i czasu trwania naruszenia.
- 229 Jednak wbrew temu, co twierdzi Mannesmann, ani rozporządzenie nr 17, ani orzecznictwo, ani też wytyczne w sprawie ustalania grzywien nie stanowią, że grzywny powinny być ustalane w bezpośredniej zależności od rozmiarów dotkniętego naruszeniem rynku, gdyż ten czynnik jest tylko jednym spośród istotnych czynników. Zgodnie z rozporządzeniem nr 17 w rozumieniu nadanym przez orzecznictwo, grzywna nałożona na przedsiębiorstwo z racji naruszenia w dziedzinie konkurencji musi być bowiem proporcjonalna do naruszenia, rozpatrywanego w całości, z uwzględnieniem w szczególności jego wagi (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 6 października 1994 r. w sprawie T-83/91 Tetra Pak przeciwko Komisji, Rec. str. II-755, pkt 240, i przez analogię ww. w pkt 212 wyrok w sprawie Deutsche Bahn przeciwko Komisji, pkt 127). Jak Trybunał stwierdził w pkt 120 wyroku Musique diffusion française i in. przeciwko Komisji, wskazanego powyżej w pkt 96, w celu oceny wagi naruszenia niezbędne jest wzięcie pod uwagę wielu czynników, których cechy i waga zmieniają się w zależności od cech naruszenia i właściwych mu okoliczności (zob. też przez analogię ww. wyrok w sprawie Deutsche Bahn przeciwko Komisji, pkt 127).

- 230 Ponadto należy zauważyć, że chociaż Komisja nie powołała się wyraźnie na wytyczne w sprawie ustalania grzywien w zaskarżonej decyzji, to jednak ustaliła wysokość grzywien nałożonych na adresatów zaskarżonej decyzji przy zastosowaniu metody obliczeniowej, którą sobie narzuciła (zob. pkt 212 powyżej).
- 231 Jak zaś wspomniano wcześniej, chociaż Komisja dysponuje pewnym zakresem swobodnego uznania przy ustalaniu wysokości grzywien, to należy stwierdzić, że nie może odejść od zasad, które sama na siebie nałożyła (zob. pkt 212 powyżej i przywołane orzecznictwo). Tak więc Komisja koniecznie musiała przestrzegać wytycznych w sprawie ustalania grzywien, w szczególności zaś ich bezwzględnie wiążących elementów. Jednakże zakres swobodnego uznania Komisji i jego granice, które Komisja wprowadziła, nie stanowią w żadnym razie przeszkody, by sąd wspólnotowy skorzystał ze swego nieograniczonego prawa orzekania.
- 232 Należy zauważyć w tym względzie, że zgodnie z pkt 1 A wytycznych w sprawie ustalania grzywien „przy ocenie wagi naruszenia należy wziąć pod uwagę jego charakter, rzeczywisty wpływ na rynek, tam gdzie może to być zmierzone, oraz rozmiar właściwego geograficznego rynku” [tłumaczenie nieoficjalne], zaś w motywie 159 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdza, że bierze pod uwagę właśnie te trzy kryteria w celu ustalenia wagi naruszenia.
- 233 Jednak w motywie 161 zaskarżonej decyzji Komisja oparła się głównie na charakterze stanowiącego naruszenie zachowania wszystkich przedsiębiorstw na poparcie stwierdzenia, że naruszenie wskazane w art. 1 zaskarżonej decyzji jest „bardzo poważne”. W tym względzie powołała się ona na poważnie antykonkurencyjny i szkodliwy dla prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego charakter ukaranego porozumienia o podziale rynków oraz na naumyślny charakter

bezprawnego postępowania, jak również na potajemny i zinstytucjonalizowany charakter systemu ustanowionego w celu ograniczenia konkurencji. Komisja wzięła również pod uwagę w tym samym 161. motywie fakt, że „większość zużycia [rur] OCTG i [rur przewodowych] bez szwu we Wspólnocie ma miejsce w czterech Państwach Członkowskich, o których mowa powyżej, a zatem stanowią one rynek geograficzny o znacznym rozmiarze”.

- 234 Natomiast w motywie 160 zaskarżonej decyzji Komisja stwierdziła, że „konkretny wpływ naruszenia na rynek jest ograniczony” wobec faktu, że te dwa szczególne produkty, czyli rury OCTG standard i rury przewodowe projektowe stanowiły jedynie 19% wspólnotowego zużycia rur OCTG i rur przewodowych bez szwu oraz że rury spawane mogły od tamtego czasu pokryć część popytu na rury bez szwu dzięki postępowi w technologii.
- 235 Tak więc, w motywie 162 zaskarżonej decyzji Komisja, po zakwalifikowaniu tego naruszenia do kategorii „bardzo poważnych” naruszeń na podstawie czynników wyliczonych w motywie 161, wzięła pod uwagę stosunkowo niewielką sprzedaż rzeczonych produktów przez adresatów zaskarżonej decyzji w czterech Państwach Członkowskich dotkniętych naruszeniem (73 miliony EUR rocznie). To odniesienie do rozmiaru rynku odpowiada w istocie wskazanej powyżej ocenie dotyczącej ograniczonego wpływu naruszenia na rynek w motywie 160 zaskarżonej decyzji. Komisja postanowiła więc nałożyć tylko 10 mln grzywny ze względu na wagę naruszenia. Zaś w wytycznych w sprawie ustalania grzywnien dla naruszenia tej kategorii ustanowiono zasadniczo wysokość „powyżej 20 mln [EUR]”.
- 236 Należy zbadać, czy opisany powyżej sposób podejścia Komisji do tej sprawy jest niezgodny z prawem w świetle argumentów krytycznych podnoszonych przez Mannesmanna.
- 237 Należy po pierwsze rozpatrzyć argument Mannesmanna oparty na braku skutków naruszenia stwierdzonego w art. 2 zaskarżonej decyzji.

- 238 W tym względzie Komisja jasno stwierdziła, zarówno w motywie 164 zaskarżonej decyzji, jak i przed Sądem, że nie nałożyła ona dodatkowej kary za to naruszenie.
- 239 Sąd ze swej strony w ww. w pkt 102 wyroku JFE Engineering i in. przeciwko Komisji uznał, że nie biorąc pod uwagę naruszenia wskazanego w art. 2 zaskarżonej decyzji przy ustalaniu wysokości grzywny nałożonej na producentów europejskich Komisja naruszyła ogólną zasadę prawa wspólnotowego równości traktowania. Niemniej z uwagi na to, że w sprawach połączonych T-44/00, T-48/00 i T-50/00 Komisja nie wniosła o to, by Sąd zmienił na wyższe grzywny nałożone na producentów europejskich, najbardziej odpowiednim sposobem naprawienia tej nierówności traktowania będzie zmniejszenie wysokości grzywny nałożonej na każdego ze skarżących japońskich, a nie podwyższanie wysokości grzywien nałożonych na trzech skarżących europejskich (ww. w pkt 102 wyrok w sprawie JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, pkt 574–579).
- 240 Ponieważ naruszenie stwierdzone w art. 2 zaskarżonej decyzji nie zostało wzięte pod uwagę przy obliczaniu grzywny nałożonej na Mannesmanna ani przez Komisję, ani przez Sąd, argumentacja podnoszona przez tę spółkę w tym względzie opiera się na błędnych przesłankach, a zatem należy ją odrzucić.
- 241 Następnie, jeśli chodzi o argumenty Mannesmanna dotyczące tego, że zgodnie z wytycznymi w sprawie ustalania grzywien Komisja musi wziąć pod uwagę rzeczywisty wpływ naruszenia na rynek przy obliczaniu grzywny, trzeba zauważyć, że czynnik ten został faktycznie wzięty pod uwagę w zaskarżonej decyzji odnośnie do naruszenia stwierdzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji. Należy uznać, że zmniejszenie kwoty ustalonej ze względu na wagę naruszenia do 50% minimalnej kwoty wyznaczonej zazwyczaj w przypadku „bardzo poważnego” naruszenia, opisane w pkt 235 powyżej, uwzględnia ten ograniczony wpływ w właściwy sposób.

- 242 W tym względzie należy również przypomnieć, że grzywny mają spełniać rolę odstraszającą w dziedzinie konkurencji (zob. w tym względzie pkt 1 A akapit czwarty wytycznych w sprawie ustalania grzywien). Tak więc z uwagi na duże rozmiary przedsiębiorstw będących adresatami zaskarżonej decyzji, opisane w pkt 165 zaskarżonej decyzji (zob. również pkt 243 i nast. poniżej), znacząco większe obniżenie kwoty ustalonej ze względu na wagę naruszenia mogłoby pozbawić grzywny odstraszającego charakteru.
- 243 Co do argumentu Mannesmanna, zgodnie z którym Komisja nie miała prawa uznać, że skutki naruszenia stwierdzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji dla rynków właściwych stanowiły okoliczność obciążającą w niniejszej sprawie, wystarczy zwrócić uwagę, że Komisja nie stwierdziła żadnych okoliczności obciążających w zaskarżonej decyzji. Należy zatem odrzucić tę argumentację.
- 244 Jeśli chodzi o argumentację Mannesmanna, że przy ustalaniu grzywny Komisja powinna brać pod uwagę wielkość każdego z przedsiębiorstw oddzielnie, a także wagę jego udziału w naruszeniu, należy podkreślić po pierwsze, że zapis art. 15 ust. 2 rozporządzenia nr 17 o 10% obrotu światowego, przywołany w pkt 228 powyżej jest istotny jedynie przy obliczaniu górnej granicy grzywny, którą może zastosować Komisja (zob. akapit pierwszy wytycznych w sprawie ustalania grzywien oraz ww. w pkt 96 wyrok w sprawie *Musique diffusion française i in.* przeciwko Komisji, pkt 119) i nie oznacza, że rozmiar przedsiębiorstwa i wysokość grzywny powinny pozostawać ze sobą w stosunku proporcjonalnym (zob. również pkt 227 powyżej).
- 245 Ponadto należy zauważyć, że pkt 1 A akapit szósty wytycznych w sprawie ustalania grzywien, mających zastosowanie w niniejszej sprawie (zob. pkt 230 powyżej) dopuszcza możliwość „stosowania kwot ważonych, określonych w ramach każdej

z trzech kategorii [naruszeń] w celu wzięcia pod uwagę określonej wagi naruszenia i, tym samym, rzeczywistego wpływu nagannego zachowania każdego z przedsiębiorstw na konkurencję”. Zgodnie z tym przepisem przyjęcie takiego podejścia jest właściwe „w szczególności tam gdzie istnieje znaczna dysproporcja pomiędzy wielkością przedsiębiorstw popełniających naruszenie tego samego typu”.

- 246 Niemniej jednak z wyrażeń „w niektórych przypadkach” oraz „w szczególności” użytych w wytycznych w sprawie ustalania grzywien wynika, że ważenie kwot w zależności od wielkości każdego z przedsiębiorstw nie jest nieodzownym elementem postępowania, do którego zobowiązała się Komisja, lecz możliwością stosowaną elastycznie, z której Komisja może skorzystać w sprawach, które tego wymagają. Należy przypomnieć w związku z tym orzecznictwo, zgodnie z którym Komisja dysponuje swobodnym uznaniem, które pozwala jej uwzględniać pewne czynniki przy ustalaniu grzywien, które zamierza nałożyć, lub ich nie uwzględniać, w szczególności w zależności od okoliczności sprawy (zob. podobnie postanowienie Trybunału z dnia 25 marca 1996 r. w sprawie C-137/95 P SPO i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-1611, pkt 54, i ww. w pkt 108 wyrok w sprawie Ferriere Nord przeciwko Komisji, pkt 32 i 33, wyrok z dnia 15 października 2002 r. w sprawach połączonych C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P i C-254/99 P Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-8375, pkt 465; zob. również podobnie wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-309/94 KNP BT przeciwko Komisji, Rec. str. II-1007, pkt 68).

- 247 Biorąc pod uwagę przywołane powyżej brzmienie pkt 1 A akapit szósty wytycznych w sprawie ustalania grzywien, należy stwierdzić, że Komisja zachowała pewien zakres swobodnego uznania odnośnie do tego, czy należy stosować grzywny ważne w zależności od wielkości przedsiębiorstw. Tak więc Komisja nie musi przy ustalaniu wysokości grzywien przestrzegać tego, by w przypadku gdy grzywny nakładane są na większą liczbę przedsiębiorstw zamieszanych w jedno naruszenie, ostateczne kwoty grzywien odzwierciedlały różnice między przedsiębiorstwami pod kątem ich całkowitych obrotów (zob. podobnie, choć odwołanie w toku, ww. w pkt 216 wyrok LR AF 1998 przeciwko Komisji, pkt 278, i wyrok z dnia 19 marca 2003 r. w sprawie T-213/00 CMA CGM i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-913, pkt 385).

- 248 W niniejszej sprawie Komisja stwierdziła w motywie 165 zaskarżonej decyzji, że wielkość wszystkich przedsiębiorstw będących adresatami zaskarżonej decyzji była duża, tak że nie trzeba było wprowadzać pod tym kątem rozróżnienia wyznaczonych kwot grzywien.
- 249 W tym względzie Komisja podkreśliła w odpowiedzi na skargę, a Mannesmann temu nie zaprzeczył, że nie jest on małym ani średnim przedsiębiorstwem. W istocie bowiem zalecenie 96/280, obowiązujące w chwili wydania zaskarżonej decyzji, stanowi w szczególności, że przedsiębiorstwa te muszą zatrudniać mniej niż 250 pracowników, a ich roczny obrót nie może przekraczać 40 mln EUR lub ich bilans na koniec roku nie może przekraczać 27 mln EUR. W zaleceniu Komisji 2003/361/WE z dnia 6 maja 2003 r. dotyczącym definicji mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (Dz.U. L 124, str. 36) te dwa progi zostały podniesione do poziomu odpowiednio 50 i 43 mln EUR.
- 250 Chociaż Sąd nie zna liczby zatrudnionych pracowników ani rocznego bilansu Mannesmanna, to należy stwierdzić, że obrót Mannesmanna w 1998 r., czyli 2321 mln EUR (zob. motyw 13 zaskarżonej decyzji), ponad czterdzieści razy przekroczył limit określony w kolejnych zaleceniach Komisji odnośnie do tego kryterium. Tak więc na podstawie informacji przekazanych Sądowi uznać należy, że Komisja nie myliła się stwierdzając w motywie 165 zaskarżonej decyzji, że jest to duże przedsiębiorstwo.
- 251 Co do roli, którą odegrał Mannesmann w tym naruszeniu, należy zauważyć, że jego udział w porozumieniu dotyczącym podziału rynków wynika z powziętego przez niego zobowiązania do niesprzedawania produktów, których ta sprawa dotyczy na innych rynkach. Każdy z producentów przyjął takie samo zobowiązanie, polegające na niesprzedawaniu rur OCTG standard i rur przewodowych na krajowym rynku żadnego innego członka klubu Europa-Japonia. A jak zauważono w pkt 233 powyżej, Komisja oparła się głównie na charakterze prowadzącego do naruszenia zachowania wszystkich przedsiębiorstw w celu stwierdzenia, że naruszenie wskazane w art. 1 zaskarżonej decyzji jest „bardzo poważne”.

- 252 W zakresie, w jakim Mannesmann jest jedynym niemieckim członkiem klubu Europa–Japonia, należy stwierdzić, że jego obecność wystarczyła do tego, aby powiększyć geograficzny zakres antykonkurencyjnego porozumienia o terytorium jednego Państwa Członkowskiego Wspólnot. Poprzez zobowiązanie się do niesprzedawania swoich rur na rynku pozostałych trzech Państw Członkowskich Wspólnoty, których porozumienie dotyczyło, Mannesmann przyczynił się również do ograniczenia rzeczywistej lub potencjalnej konkrecji na tamtych rynkach. Przez fakt swojej obecności na spotkaniach tego klubu przyjął on zasadniczo, a przynajmniej pozwolił tak sądzić pozostałym uczestnikom, warunki antykonkurencyjnego porozumienia, które zostało tam zawarte. Zaś z akt sprawy, a w szczególności z liczb przedstawionych w tabeli znajdującej się w motywie 68 zaskarżonej decyzji wynika, że podział rynków przewidziany przez kartel był stosowany w praktyce, przynajmniej w pewnym stopniu, oraz że miał on niewątpliwie rzeczywisty wpływ na warunki w zakresie konkurencji istniejące na rynkach wspólnotowych. Należy zatem stwierdzić, że udział Mannesmanna w naruszeniu miał znaczący wpływ na rynek wspólnotowy.
- 253 Tak więc skoro Komisja stwierdziła w zaskarżonej decyzji, że wielkość czterech zainteresowanych przedsiębiorstw japońskich była duża (zob. pkt 248 powyżej) i ogólnie wzięta pod uwagę ograniczony wpływ naruszenia na rynki właściwe (zob. pkt 235 i 241 powyżej), argumentacja Mannesmanna nie wystarcza do tego, by wykazać, że Komisja przekroczyła granice swobodnego uznania w niniejszej sprawie ze względu na to, że nie zastosowała pkt 1 A akapit szósty wytycznych w sprawie ustalania grzywien.
- 254 Wreszcie co do argumentu Mannesmanna, że na niego i na Vallourec nałożono dwie oddzielne grzywny, pomimo połączenia ich działalności produkcyjnej w zakresie rur w 1997 r. (zob. motywy 12 i 15 zaskarżonej decyzji), należy stwierdzić, że w zasadzie za naruszenie wspólnotowych reguł konkurencji powinna odpowiadać osoba fizyczna lub prawna, która kierowała przedsiębiorstwem w czasie popełniania naruszenia, nawet jeżeli w chwili wydania decyzji stwierdzającej to naruszenie za prowadzenie tego przedsiębiorstwa odpowiadała inna osoba (ww. w pkt 210 wyrok w sprawie Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji,

pkt 57). Nie jest tak natomiast wtedy, gdy osoba, która przejęła następnie obowiązki związane z prowadzeniem tego przedsiębiorstwa, wyraziła zgodę na to, by odpowiadać za zachowania zarzucane jej poprzednikowi (ww. wyrok w sprawie Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, pkt 62).

255 Trzeba zauważyć, że w niniejszej sprawie Mannesmann jest osobą prawną, która kierowała przedsiębiorstwem uczestniczącym w naruszeniu stwierdzonym w art. 1 zaskarżonej decyzji w czasie trwania tego naruszenia, a Vallourec jest osobą prawną, która w tym samym czasie kierowała innym, niezależnym od tego poprzedniego przedsiębiorstwem, które uczestniczyło w tym samym naruszeniu, zaś akta sprawy nie wskazują w najmniejszym stopniu na to, by Mannesmann, Vallourec lub jedna z ich spółek podległych wydały oświadczenie w przedmiocie przyjęcia odpowiedzialności w niniejszej sprawie. W każdym razie zasada opisana w poprzednim punkcie nie pozwala na wyciągnięcie wniosku, że w przypadku gdy składający takie oświadczenie również uczestniczył w danym naruszeniu w sposób niezależny, to należy na niego nałożyć jedną jednolitą grzywnę, niższą niż suma dwóch grzywien, które zostałyby nałożone na niezależne przedsiębiorstwa.

256 Z całości powyższych rozważań wynika, że opisane powyżej w skrócie argumenty Mannesmanna nie mogą stanowić uzasadnienia dla obniżenia kwoty jego grzywny w niniejszym postępowaniu.

W przedmiocie czasu trwania

Argument stron

257 Mannesmann kwestionuje rozpoznanie Komisji co do czasu trwania naruszenia. Chociaż spotkania klubu Europa–Japonia zaczęły się w 1977 r., a zakończyły w 1995 r., to okres, w którym miało miejsce naruszenie, wynosi tylko pięć lat (od 1990 do 1995 r.), z powodu istnienia porozumień w sprawie samoograniczenia

w wywozie, zawartych między Komisją a władzami japońskimi (motyw 108 zaskarżonej decyzji). Mannesmann zarzuca Komisji, że nie wzięła pod uwagę przedłużenia porozumień w sprawie samoograniczenia do dnia 31 grudnia 1990 r. na mocy porozumienia z dnia 28 grudnia 1989 r., zawartego między Komisją a japońskim ministerstwem do spraw międzynarodowego handlu i przemysłu. Wynika z tego zdaniem Mannesmanna, że kwotę bazową grzywny, którą na niego nałożono, ustaloną na 10 mln EUR, można było podwyższyć tylko o 40% (10% rocznie) ze względu na czas trwania naruszenia. Tak więc czas trwania naruszenia uzasadniałby podwyższenie wysokości grzywny tylko o 4 mln EUR. Zatem Mannesmann wnosi do Sądu o obniżenie kwoty grzywny o 1 mln EUR.

- 258 Komisja odpiesa te zarzuty, które uważa za bezzasadne. W istocie bowiem strona skarżąca nie przedstawiła żadnych dowodów na poparcie tego, że porozumienia w sprawie samoograniczenia zawarte z rządem japońskim trwały do dnia 31 grudnia 1990 r.

Ocena Sądu

- 259 Należy zauważyć po pierwsze, że Komisja stwierdziła w motywie 108 zaskarżonej decyzji, iż mogła przyjąć jako datę początku naruszenia rok 1977, lecz postanowiła tego nie robić ze względu na istnienie porozumień w sprawie samoograniczenia. Zatem w art. 1 zaskarżonej decyzji wskazała na istnienie naruszenia dopiero od 1990 r. Trzeba przyznać, że posunięcie to stanowi ustępstwo poczynione przez Komisję na rzecz adresatów zaskarżonej decyzji.

- 260 Należy odnotować, że strony nie zakwestionowały przed Sądem tego ustępstwa w niniejszej sprawie. Zatem analiza Sądu w ramach niniejszego postępowania nie powinna dotyczyć tego, czy ustępstwo to było zgodne z prawem lub właściwe, a jedynie tego, czy Komisja prawidłowo zastosowała je w niniejszej sprawie, skoro

wyraźnie zobowiązała się do niego w motywach zaskarżonej decyzji. Należy w tym względzie przypomnieć, że Komisja ma obowiązek przedstawienia dokładnych i zbieżnych ze sobą dowodów na popełnienie naruszenia, ponieważ to na niej spoczywa ciężar dowodu istnienia naruszenia, a zatem jego czasu trwania (wyroki Trybunału z dnia 28 marca 1984 w sprawach połączonych 29/83 i 30/83 CRAM i Rheinziuk przeciwko Komisji, Rec. str. 1679, pkt 20, z dnia 31 marca 1993 r. w sprawach połączonych C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 i od C-125/85 do C-129/85 Ahlström Osakeytiö i in. przeciwko Komisji, zwany „Celuloza II”, Rec. str. I-1307, pkt 127, wyroki Sądu z dnia 10 marca 1992 r. w sprawach połączonych T-68/89, T-77/89 i T-78/89 SIV i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-1403, pkt 193–195, 198–202, 205–210, 220–232, 249–250 i 322–328, i z dnia 6 lipca 2000 r. w sprawie T-62/98 Volkswagen przeciwko Komisji, Rec. str. II-2707, pkt 43 i 72).

261 Tak więc opisane powyżej ustępstwo czyni z faktu ustania porozumień w sprawie samoograniczenia decydujące kryterium oceny, czy należało przyjąć istnienie naruszenia w roku 1990 r. Ponieważ chodzi tu o umowy zawarte na szczeblu międzynarodowym pomiędzy rządem japońskim, reprezentowanym przez ministerstwo handlu i przemysłu, a Wspólnotą, reprezentowaną przez Komisję, należy stwierdzić, że ta ostatnia powinna była zgodnie z zasadą dobrej administracji zachować dokumentację potwierdzającą datę, z którą porozumienia te wygasły. Zatem powinna ona była być w stanie przedstawić te dokumenty Sądowi. Niemniej jednak Komisja przyznała przed Sądem, że przeszukała swoje archiwa, lecz nie była w stanie przedstawić dokumentów na potwierdzenie daty wygaśnięcia tych porozumień.

262 Chociaż ogólnie rzecz ujmując strona skarżąca nie może przerzucić ciężaru dowodu na pozwaną, powołując się na okoliczności, których nie jest w stanie wykazać, to w niniejszej sprawie nie można zastosować zasady ciężaru dowodu na korzyść Komisji odnośnie do daty wygaśnięcia porozumień międzynarodowych, które sama zawarła. Niewytłumaczalna niemożność Komisji dostarczenia dowodów dotyczących okoliczności, która dotyczy jej bezpośrednio, pozbawia Sąd możliwości orzekania z pełną znajomością faktów co do daty wygaśnięcia tych porozumień.

Byłoby sprzeczne z zasadą prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości, gdyby ta niemożność Komisji obciążyła przedsiębiorstwa będące adresatami zaskarżonej decyzji, które, w odróżnieniu od pozwanej instytucji, nie były w stanie dostarczyć brakującego dowodu.

- 263 W tych okolicznościach należy wyjątkowo uznać, że to do Komisji należało dostarczenie dowodu w przedmiocie tego wygaśnięcia. Trzeba zaś stwierdzić, że Komisja nie dostarczyła dowodu świadczącego o dacie wygaśnięcia międzynarodowych porozumień w sprawie samoograniczenia ani w zaskarżonej decyzji, ani przed Sądem.
- 264 W każdym razie skarżący japońscy dostarczyli dowody świadczące o przedłużeniu porozumień w sprawie samoograniczenia do dnia 31 grudnia 1990 r., przynajmniej po stronie japońskiej, co wzmacnia twierdzenie strony skarżącej w niniejszym postępowaniu (wyrok w sprawie JFE Engineering i in. przeciwko Komisji, pkt 102 powyżej, pkt 345). Należy uznać, że w połączonych sprawach, w których wszystkie strony miały możliwość wglądu do całości akt, Sąd może wziąć pod uwagę z urzędu dowody zawarte w aktach równoległych spraw (zob. podobnie wyroki Sądu z dnia 13 grudnia 1990 r. w sprawie T-113/89 Nefarma i Bond van Groothandelaren in het Farmaceutische Bedrijf przeciwko Komisji, Rec. str. II-797, pkt 1, i w sprawie T-116/89 Prodifarma i in. przeciwko Komisji, Rec. str. II-843, pkt 1). Natomiast w niniejszej sprawie Sąd ma rozstrzygnąć w ramach spraw połączonych dla celów procedury ustnej, których przedmiotem jest ta sama decyzja w sprawie naruszenia i w których wszystkie strony skarżące wnoszą o zmianę wysokości grzywien, które zostały na nie nałożone. Tak więc w niniejszej sprawie Sąd ma formalnie wiedzę w zakresie dowodów dostarczonych przez czterech skarżących japońskich.
- 265 Należy zauważyć ponadto, że Mannesmann wnosi do Sądu nie tylko o stwierdzenie nieważności zaskarżonej decyzji w zakresie daty rozpoczęcia naruszenia wskazanego w art. 1 i w związku z tym jego czasu trwania, lecz również o zmniejszenie kwoty grzywny w ramach korzystania przez Sąd z nieograniczonego prawa orzekania przyznanego mu na mocy art. 229 WE przez art. 17 rozporządzenia nr 17, aby

uwzględnić skrócenie czasu trwania. Nieograniczone prawo orzekania ma taki skutek, że zmieniając zaskarżony akt w zakresie wysokości nałożonych przez Komisję grzywien, Sąd powinien wziąć pod uwagę wszystkie istotne okoliczności sprawy (ww. w pkt 246 wyrok w sprawie *Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji*, pkt 692). W tych okolicznościach i ponieważ wszyscy skarżący kwestionowali fakt, że Komisja przyjęła istnienie naruszenia od dnia 1 stycznia 1990 r., nie byłoby właściwe, gdyby w okolicznościach niniejszej sprawy Sąd rozpatrywał sytuację każdego ze skarżących oddzielnie, ograniczając się do okoliczności faktycznych, które zostały podniesione przez daną stronę skarżącą, z pominięciem okoliczności, na które powołali się inni skarżący lub Komisja.

266 Ponadto ani Mannesmann, ani tym bardziej Komisja nie twierdzą, że porozumienia w sprawie samoograniczenia obowiązywały wciąż w 1991 r.

267 W tych okolicznościach należy przyjąć dla celów niniejszego postępowania, że porozumienia w sprawie samoograniczenia zawarte między Komisją a władzami japońskimi pozostały w mocy do końca 1990 r.

268 Z powyższych rozważań wynika, że w świetle ustępstwa Komisji w zaskarżonej decyzji, czas trwania naruszenia wskazanego w art. 1 zaskarżonej decyzji powinien zostać skrócony o rok. Tak więc należy stwierdzić nieważność art. 1 zaskarżonej decyzji w zakresie, w jakim stwierdza się w nim istnienie naruszenia zarzucanego Mannesmannowi przed dniem 1 stycznia 1991 r.

269 Jeśli chodzi o datę, w której naruszenie dobiegło końca, należy zauważyć, że na rozprawie, w odpowiedzi na pytanie Sądu, Komisja wskazała, że w zaskarżonej decyzji nie wzięto pod uwagę roku 1995 przy ustalaniu wysokości grzywien. Mannesmann nie zakwestionował przed Sądem tej oceny odnośnie do zakończenia naruszenia.

- 270 Wynika z powyższego, że czas trwania, który należy przyjąć dla naruszenia wskazanego w art. 1 zaskarżonej decyzji, wynosi cztery lata, czyli od dnia 1 stycznia 1991 r. do dnia 1 stycznia 1995 r. Należy zatem obniżyć wysokość grzywny nałożonej na Mannesmanna, aby uwzględnić tę okoliczność.

W przedmiocie okoliczności łagodzących

Argumenty stron

- 271 Mannesmann stawia Komisji zarzut niewzięcia pod uwagę pewnych okoliczności łagodzących, uzasadniających obniżenie kwoty grzywny. Wprawdzie Komisja przyjęła jako okoliczność łagodzącą kryzysową sytuację przemysłu metalurgicznego i obniżyła z tego względu kwotę grzywny o 10%, niemniej jednak inne okoliczności uzasadniały większe obniżenie grzywny. Mannesmann powołuje się w szczególności na fakt, że porozumienie, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji, pozostało bezskuteczne. Ponadto przypomina, że od podjęcia pierwszych działań przez Komisję zaprzestał on zarzucanego mu postępowania. Wreszcie Mannesmann zauważa, że współpracował w ramach dochodzenia prowadzonego przez Komisję.
- 272 Komisja odrzuca te twierdzenia. Ocenia ona, że zarzut wywiedziony z braku skuteczności rzezonego porozumienia może co najwyżej dotyczyć umowy dostawy, którą zawarł on z Corusem, będącej przedmiotem art. 2 zaskarżonej decyzji. Ze względu na to, że na podstawie tego artykułu nie nałożono żadnej grzywny, kwestia okoliczności łagodzących jest pozbawiona znaczenia. Co do reszty, twierdzenia Mannesmanna dotyczące jego współpracy nie znajdują dostatecznego poparcia.

Ocena Sądu

- 273 Po pierwsze należy przypomnieć, że w niniejszej sprawie Komisja obniżyła o 10% grzywnę ze względu na okoliczność łagodzącą, tj. na kryzys, który dotknął przemysł metalurgiczny w okresie, w którym miały miejsce omawiane fakty.
- 274 Następnie należy przypomnieć, że Komisja powinna stosować się do przepisów swoich własnych wytycznych przy ustalaniu wysokości grzywien. Jednakże w wytycznych w sprawie ustalania grzywien nie jest powiedziane, że Komisja zawsze musi brać pod uwagę każdą z okoliczności łagodzących wymienionych w pkt 3 tych wytycznych oddzielnie. Punkt ten bowiem, pt. „Okoliczności łagodzące” przewiduje, iż „kwota bazowa jest obniżana, gdy występują okoliczności łagodzące takie jak: [...]”. Należy uznać, że chociaż okoliczności wymienione na liście znajdującej się w pkt 3 wytycznych należą do tych okoliczności, które mogą zostać wzięte pod uwagę przez Komisję w określonym przypadku, to nie ma ona obowiązku automatycznego przyznawania dodatkowego obniżenia z tego powodu, kiedy jakieś przedsiębiorstwo przedstawi jej fakty mające świadczyć o zaistnieniu jednej z tych okoliczności. W istocie bowiem to, czy wysokość ewentualnego, obniżenia grzywny ze względu na okoliczności łagodzące jest odpowiednia należy rozpatrywać z całościowego punktu widzenia, biorąc pod uwagę wszystkie istotne okoliczności.
- 275 Należy bowiem przypomnieć w niniejszej sytuacji orzecznictwo sprzed wydania wytycznych, zgodnie z którym Komisja dysponuje zakresem swobodnego uznania, które pozwala jej uwzględniać pewne czynniki przy ustalaniu grzywien, które zamierza nałożyć, lub ich nie uwzględniać, w szczególności w zależności od okoliczności sprawy (zob. podobnie ww. w pkt 246 postanowienie w sprawie SPO i in. przeciwko Komisji, pkt 54, oraz ww. w pkt 246 wyrok Ferriere Nord przeciwko Komisji, pkt 32 i 33, i ww. w pkt 246 Limburgse Vinyl Maatschappij i in. przeciwko Komisji, pkt 465; zob. również podobnie ww. w pkt 246 wyrok w sprawie KNP BT przeciwko Komisji, pkt 68). Tak więc wobec braku obowiązku zawartego w wytycznych jeśli chodzi o okoliczności łagodzące, które można brać pod uwagę, należy uznać, że Komisja zachowała pewien zakres władzy dyskrecjonalnej, aby oceniać w sposób całościowy wielkość ewentualnego obniżenia grzywien ze względu na okoliczności łagodzące.

- 276 W każdym razie jeśli chodzi o argumentację Mannesmanna co do tego, że porozumienie w sprawie podziału rynków, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji, pozostało bezskuteczne, to należy zauważyć, że zgodnie z tym, co orzeczono powyżej, wcale tak nie było. Przeciwnie, podział rynków przewidziany przez rzeczone kartel był stosowany w praktyce, przynajmniej w pewnym stopniu, i miał on niewątpliwie rzeczywisty wpływ na warunki konkurencji istniejące na rynkach wspólnotowych (zob. pkt 251 i nast. powyżej). Ponadto należy przypomnieć w tym względzie, że przyjęcie kwoty ustalanej ze względu na wagę naruszenia w wysokości 50% minimalnej kwoty wyznaczonej zazwyczaj w przypadku „bardzo poważnego” naruszenia, opisane w pkt 235 powyżej, w sposób właściwy oddaje fakt, wskazany przez samą Komisję, że wpływ ten był ograniczony (zob. również pkt 241 powyżej).
- 277 Zatem pkt 3 tiret drugie wytycznych należy interpretować w ten sposób, że Komisja musi uznać istnienie okoliczności łagodzącej ze względu na brak wprowadzenia w życie kartelu jedynie wtedy, gdy przedsiębiorstwo, które powołuje się na tę okoliczność, może wykazać, że sprzeciwiało się ono wdrożeniu tego kartelu jasno i w sposób znaczący, do tego stopnia, iż zakłóciło jego działanie, oraz że nie sprawiało ono wrażenia, iż przystępuje do porozumienia, zachęcając w ten sposób inne przedsiębiorstwa do wdrożenia tego kartelu. Fakt, że przedsiębiorstwo, którego udział w zмовie ze swoimi kontrahentami w celu podziału rynków został ustalony, nie zachowywało się na tym rynku w sposób uzgodniony z jego konkurentami, nie musi stanowić czynnika, który trzeba uwzględnić jako okoliczność łagodzącą przy ustalaniu wysokości grzywny, którą należy nałożyć (wyrok Sądu z dnia 14 maja 1998 r. w sprawie T-327/94 SCA Holding przeciwko Komisji, Rec. str. II-1373, pkt 142).
- 278 Jak zauważył Sąd w ww. w pkt 42 wyroku Cement, pkt 1389, przedsiębiorstwo, które nie dystansuje się od wyników spotkania, w którym brało udział, ponosi wciąż w zasadzie „pełną odpowiedzialność z racji udziału w kartelu”. Zminimalizowanie ryzyka konieczności zapłacenia dotkliwej grzywny przez przedsiębiorstwa, jeśli mogłyby one ciągnąć zyski z niezgodnego z prawem kartelu, a następnie skorzystać z obniżenia grzywny, ponieważ odgrywały jedynie niewielką rolę we wdrożeniu

naruszenia, podczas gdy ich zachowanie zachęcało inne przedsiębiorstwa do zachowań bardziej szkodliwych dla konkurencji, byłoby zbyt proste.

- 279 Z powyższego wynika, że nawet jeśli Mannesmann lub niektórzy inni członkowie klubu Europa–Japonia nie przestrzegali w pełni porozumienia w sprawie podziału rynków, to okoliczność ta nie uzasadnia zastosowania w niniejszej sprawie pkt 3 tiret trzecie wytycznych w celu obniżenia grzywny ze względu na okoliczność łagodzącą.
- 280 Jeśli chodzi o argument dotyczący natychmiastowego zaprzestania naruszenia, to należy stwierdzić, że „zakończenie naruszenia natychmiast po interwencji Komisji”, o którym mowa w pkt 3 wytycznych, logicznie może stanowić okoliczność łagodzącą wyłącznie wtedy, gdy są powody sądzić, że rzeczona interwencja skłoniła zainteresowane przedsiębiorstwa do zaprzestania niezgodnych z konkurencją zachowań. Wydaje się bowiem, że cel tego przepisu polega na zachęceniu przedsiębiorstw do zaprzestania antykonkurencyjnych zachowań natychmiast po wszczęciu w tym względzie dochodzenia przez Komisję.
- 281 Wynika w szczególności z powyższego, że obniżenia grzywny na podstawie pkt 3 wytycznych, dotyczącego zakończenia naruszenia od razu po rozpoczęciu dochodzenia, nie można zastosować, w przypadku gdy naruszenie dobiegło już końca przed pierwszymi działaniami Komisji w tej sprawie lub kiedy w tym czasie przedsiębiorstwa te podjęły już mocne postanowienie o jego zakończeniu. W istocie bowiem choć wprowadzie fakt, aby przedsiębiorstwa zaprzestawały niezgodnych z konkurencją zachowań zanim wkroczy Komisja jest pożądanym, to z brzmienia pkt 3 wytycznych wynika, że chodzi w nim o sytuację, w której przedsiębiorstwa reagują pozytywnie na działanie Komisji poprzez zaprzestanie niezgodnych z konkurencją zachowań, a jego celem jest stworzenie zachęty do takiej właśnie reakcji. Zastosowanie tego przepisu przez Komisję na rzecz przedsiębiorstwa, przy wykorzystaniu swobodnego uznania, lub przez Sąd, przy wykorzystaniu nieograniczonego prawa orzekania, jest przydatne zwłaszcza wówczas, gdy antykonkuren-

cyjny charakter tego zachowania nie jest oczywisty. I odwrotnie — jego użycie będzie w zasadzie mniej właściwe wówczas, gdy jest ono w oczywisty sposób niezgodne z konkurencją, jeśli tylko zostało to ustalone. Trzeba stwierdzić, że w niniejszej sprawie antykonkurencyjny charakter porozumienia w sprawie podziału rynków, stwierdzony w art. 1 zaskarżonej decyzji, nie budzi wątpliwości.

282 Ponadto zastosowanie obniżenia opisanego w poprzednim punkcie w zdaniu pierwszym byłoby ponownym obniżeniem za to samo, po tym jak uwzględniono przy ustalaniu grzywnien czas trwania naruszenia, zgodnie z wytycznymi. Wzięcie pod uwagę czasu trwania ma właśnie na celu ukaranie przedsiębiorstw naruszających reguły konkurencji w sposób długotrwały bardziej dotkliwie niż przedsiębiorstwa popełniające naruszenia krótkotrwałe. Tak więc obniżenie grzywny ze względu na to, że przedsiębiorstwo zaprzestało niezgodnych z konkurencją zachowań przed początkiem kontroli Komisji, dawałaby sprawcom krótkotrwałych naruszeń podwójną korzyść.

283 Należy zauważyć w niniejszej sprawie, że w ww. w pkt 102 wyroku JFE Engineering i in. przeciwko Komisji Sąd uznał w świetle zarzutów i argumentów podniesionych przez skarżących w tych sprawach, iż w odniesieniu do nich naruszenie nie powinno zostać stwierdzone po dniu 1 lipca 1994 r., ponieważ nie było żadnych dowodów, że jesienią 1994 r. odbyło się w Japonii spotkanie klubu Europa–Japonia zgodnie z dotychczasową praktyką. Z tej okoliczności wynika, że naruszenia prawdopodobnie zaprzestano lub przynajmniej zaprzestawano w chwili, gdy Komisja przystąpiła w dniach 1 i 2 grudnia 1994 r. do kontroli.

284 Z tego wynika, że to, iż niezgodne z prawem zachowania składające się na naruszenie wskazane w art. 1 zaskarżonej decyzji, nie trwały dalej po podjęciu przez Komisję kontroli, nie uzasadnia obniżenia grzywny nałożonej na Mannesmanna w okolicznościach zaistniałych w niniejszej sprawie.

- 285 Wreszcie jeśli chodzi o argument Mannesmanna, iż należało wziąć pod uwagę jego współpracę jako okoliczność łagodzącą, to zostanie on zbadany w pkt 307 i nast. poniżej w ramach zarzutu, którego podstawą jest komunikat w sprawie współpracy.
- 286 W świetle powyższych rozważań oraz mając na uwadze fakt, że Komisja obniżyła już w niniejszej sprawie grzywny, aby uwzględnić okoliczność łagodzącą dotyczącą kryzysowej sytuacji zaistniałej na rynku rur stalowych (zob. motywy 168 i 169 zaskarżonej decyzji), należy oddalić wszystkie zarzuty Mannesmanna, które wywodzi on z braku dodatkowego obniżenia ze względu na inne okoliczności łagodzące.

W przedmiocie współpracy Mannesmanna

Argumenty stron

- 287 Mannesmann twierdzi, że Komisja nie zastosowała się do komunikatu w sprawie współpracy. Utrzymuje, że Komisja naruszyła w stosunku do niego zasadę równego traktowania.
- 288 Po pierwsze, uważa, że w porównaniu z Vallourekiem potraktowano go w sposób dyskryminujący. Podobnie jak ten, Mannesmann odpowiedział na prośby Komisji o informacje. Udzielił Komisji cennej pomocy w dochodzeniu (motywy 62, 67, 72 i 170 zaskarżonej decyzji), w szczególności dzięki oświadczeniom p. Bechera. Tak jak Vallourec, podobnie i Mannesmann nie zaprzeczał prawdziwości czynów, które mu zarzucano (motyw 174 zaskarżonej decyzji).

- 289 Mannesmann przypomina, że Vallourec nie dostarczył Komisji informacji z własnej inicjatywy, lecz był pierwszym przedsiębiorstwem poddanym kontroli we wrześniu 1996 r. U Mannesmanna Komisja przeprowadziła kontrole w kwietniu 1997 r. Chociaż rzeczywiście chronologicznie pierwsze informacje uzyskane przez Komisję pochodziły od Vallourec, to faktem jest również to, że okoliczność ta wynika wyłącznie z obranego przez Komisję porządku przeprowadzania kontroli w zamieszanych w sprawę przedsiębiorstwach. Z takiej uznaniowej decyzji Komisja nie może wyciągać konsekwencji szkodliwych dla przedsiębiorstw, którym ją narzuca, w tym przypadku Mannesmanna.
- 290 Podobną krytykę Mannesmann zgłasza co do sposobu, w jaki potraktowano Dalmine (motyw 172 zaskarżonej decyzji). Chociaż Mannesmann współpracował przy dochodzeniu w stopniu porównywalnym do Dalmine, to temu ostatniemu przedsiębiorstwu Komisja obniżyła grzywnę o 20%. Komisja nie może usprawiedliwiać takiej różnicy traktowania tym, że Mannesmann wniósł przeciwko decyzji Komisji wydanej na podstawie art. 11 ust. 5 rozporządzenia nr 17 odwołanie. Dalmine bowiem wniosło podobną skargę, która została odrzucona przez Sąd jako oczywiście niedopuszczalna. W każdym razie Komisja nie może wyciągać konsekwencji z prawowitego skorzystania z podstawowego prawa do odwołania.
- 291 Komisja wyjaśnia, że przeprowadziła kontrole w pomieszczeniach Mannesmanna w dniach 1 i 2 grudnia 1994 r. Zatem zarzuty dotyczące traktowania dyskryminacyjnego w stosunku do Vallourec są bezprzedmiotowe.
- 292 Zachowania Vallourec nie można porównać z zachowaniem Mannesmanna. Vallourec był jedynym przedsiębiorstwem, które przekazało istotne dane na temat istnienia i treści kartelu. Informacje te ułatwiły zadanie Komisji w zakresie stwierdzenia naruszeń. Vallourec nie zaprzeczał prawdziwości faktów. A zatem otrzymał on 40% obniżenia grzywny.

- 293 Natomiast Mannesmann nie współpracował w dochodzeniu. Oświadczenia p. Bechera zostały złożone w trakcie kontroli przeprowadzanej przez Komisję w pomieszczeniach Mannesmanna, w odpowiedzi na zadane mu pytania, i potwierdziły jedynie już ustalone fakty. W ciągu całego dochodzenia Mannesmann miał do niego dwuznaczny stosunek. Co prawda nie zaprzeczał faktom, lecz nie przedstawił jasnego stanowiska (motyw 174 zaskarżonej decyzji). Odmówił ponadto przekazania pewnych informacji, o które proszono go na podstawie art. 11 ust. 5 rozporządzenia nr 17. Z tego powodu nie uzyskał on obniżenia grzywny o 20% z tytułu, na podstawie którego przyznano ją Dalmine.
- 294 Bierna rola przedsiębiorstwa nie uzasadnia obniżenia grzywny na podstawie komunikatu w sprawie współpracy. Do skorzystania ze zmniejszenia grzywny komunikat ten wymaga, aby przedsiębiorstwo poinformowało Komisję o tym, że nie zamierza zaprzeczać prawdziwości faktów, po zapoznaniu się z zarzutami (zob. pkt D 2 komunikatu w sprawie współpracy oraz ww w pkt 208 wyrok w sprawie Mayr Melnhof przeciwko Komisji, pkt 309).

Ocena Sądu

- 295 Zgodnie z ustalonym orzecnictwem Komisja przy ocenie współpracy przedsiębiorstw nie może pomijać zasady równego traktowania, ogólnej zasady prawa wspólnotowego, która zgodnie z tym orzecnictwem ulega naruszeniu, jeżeli porównywalne sytuacje traktuje się w odmienny sposób a odmiennie sytuacje traktuje się w sposób jednakowy, chyba że takie traktowanie jest obiektywnie uzasadnione (wyrok w sprawie Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, pkt 210 powyżej, pkt 237 wraz z przywołanym orzecnictwem).

- 296 Należy również przypomnieć, że aby obniżenie grzywny ze względu na współpracę było zasadne, zachowanie przedsiębiorstwa musi ułatwić Komisji zadanie polegające na stwierdzeniu i zwalczaniu naruszeń wspólnotowych reguł konkurencji (ww. w pkt 208 wyrok w sprawie Mayr-Melnhof przeciwko Komisji, pkt 309 wraz z przywołanym orzecznictwem).
- 297 Należy tu zauważyć, że oświadczenia p. Verlucci, które złożył on występując w roli przedstawiciela Vallourec'a w odpowiedzi na pytania zadane tej spółce przez Komisję, są kluczowymi dowodami w niniejszej sprawie.
- 298 To prawda, że jeśli przedsiębiorstwa dostarczą Komisji na tym samym etapie postępowania administracyjnego i w podobnych okolicznościach podobnych informacji dotyczących faktów, które są im zarzucane, to stopień ich współpracy powinien być uznany za porównywalny (zob. przez analogię ww. w pkt 210 wyrok w sprawie Krupp Thyssen Stainless i Acciai speciali Terni przeciwko Komisji, pkt 243 i 245).
- 299 Niemniej jednak, choć udzielone przez Mannesmanna odpowiedzi, a w szczególności oświadczenie p. Bechera, wspomniane w motywie 63 zaskarżonej decyzji, przedstawiały pewną wartość użytkową dla Komisji, to potwierdzają one jedynie, a w dodatku w mniej dokładny i wyraźny sposób, pewne informacje dostarczone już przez Vallourec w postaci oświadczeń p. Verlucci. W szczególności p. Verlucci wyjawiał, że każdy z członków klubu Europa–Japonia był zobowiązany do respektowania krajowego rynku każdego z pozostałych członków klubu i powiedział, że rynek offshore Zjednoczonego Królestwa miał szczególny status, ponieważ był on „połowicznie chroniony”. Określił również czas trwania i sposób działania porozumienia w sprawie podziału rynków.

- 300 Należy stwierdzić, że w czasie pierwszej kontroli w Vallourecu we wrześniu 1996 r. p. Verluca nie ograniczył się do udzielenia odpowiedzi na pytania Komisji odnośnie do działania klubu Europa–Japonia i zasad podstawowych. W istocie z całościowej oceny oświadczeń p. Verluki wyziera prawdziwa wola skutecznej współpracy w ramach dochodzenia prowadzonego przez Komisję. Natomiast p. Becher w odniesieniu do zasad podstawowych opowiedział jedynie o wykluczeniu producentów japońskich z rynków europejskich oraz producentów europejskich z rynków japońskich, bez żadnych dalszych szczegółów.
- 301 Należy uznać, że użyteczność oświadczenia p. Bechera polega wyłącznie na tym, że potwierdza ono w pewnym stopniu oświadczenia p. Verluki, którymi Komisja już dysponowała, a zatem oświadczenie to nie ułatwiło Komisji zadania w stopniu znaczącym, czyli wystarczającym, aby uzasadnić obniżenie grzywny ze względu na współpracę.
- 302 Należy zatem uznać, że informacje, dostarczone przez Mannesmana Komisji przed wysłaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, nie są porównywalne z informacjami, których dostarczył Vallourec. W każdym razie nie wystarczą one do uzasadnienia obniżenia nałożonej grzywny z tytułu komunikatu w sprawie współpracy.
- 303 Co do porównania ze współpracą Dalmine, na które powołuje się Mannesmann, należy zauważyć, że aby skorzystać ze zmniejszenia grzywny ze względu na niezaprzeczenie faktom, zgodnie z pkt D 2 komunikatu w sprawie współpracy, przedsiębiorstwo musi wyraźnie poinformować Komisję o tym, że nie zamierza zaprzeczać prawdziwości faktów, po zapoznaniu się z pismem w sprawie przedstawienia zarzutów (ww. w pkt 208 wyrok w sprawie Mayr Melnhof przeciwko Komisji, pkt 309). Wobec braku takiego wyraźnego oświadczenia, zwykłej bierności przedsiębiorstwa nie można uznać za ułatwienie Komisji zadania, gdyż musi ona w ostatecznej decyzji ustalić istnienie wszystkich faktów, bez możliwości powołania się w tym celu na oświadczenie przedsiębiorstwa.

- 304 W tym względzie należy zauważyć, że Dalmine uzyskała obniżenie grzywny o 20% właśnie dlatego, iż poinformowała ona Komisję, iż nie zaprzecza prawdziwości faktów, na których Komisja oparła swoje zarzuty (motywy 172 i 173 zaskarżonej decyzji). Okoliczność, o której mowa w motywie 5 zaskarżonej decyzji, iż Dalmine odmówiła udzielenia odpowiedzi na niektóre z pytań stawianych przez Komisję przed wysłaniem pisma w sprawie przedstawienia zarzutów, nie jest w tym względzie istotna, gdyż z pkt D komunikatu w sprawie współpracy wynika, iż złożenie oświadczenia o niezaprzeczeniu prawdziwości faktów po przesłaniu pisma w sprawie przedstawienia zarzutów samodzielnie uzasadnia obniżenie grzywny, bez względu na zachowanie przedsiębiorstwa przed tym pismem.
- 305 Natomiast w motywie 174 zaskarżonej decyzji Komisja wskazała, że Mannesmann nigdy nie określił jasno swojej pozycji w tej sprawie. Chociaż Mannesmann podkreśla, że nie zaprzeczał faktom wskazanym w piśmie w sprawie przedstawienia zarzutów, to nie twierdzi on również, że wyraźnie poinformował Komisję o tym, że nie zaprzecza ich prawdziwości.
- 306 W tych okolicznościach stwierdzić należy, że argumentacja Mannesmanna nie usprawiedliwia zastosowania pkt D 2 tiret drugie komunikatu w sprawie współpracy, by obniżyć nałożoną na niego grzywnę.
- 307 Co do argumentacji Mannesmanna, że jego współpraca uzasadnia jednak obniżenie grzywny ze względu na okoliczności łagodzące, zgodnie z pkt 3 wytycznych, należy przypomnieć, że jak orzeczono powyżej, Komisji przysługuje pewien zakres swobodnego uznania jeśli chodzi o uznawanie okoliczności łagodzących. Otóż pkt 3 tiret szóste wytycznych w sprawie ustalania grzywnien wymienia na przykład jako okoliczność łagodzącą „efektywną współpracę przedsiębiorstwa w toku postępowania, poza zakresem zastosowania komunikatu [w sprawie współpracy]”. Zatem w tiret szóstym musi chodzić, przynajmniej odnośnie do porozumień horyzontalnych, o których mowa w tym komunikacie, o współpracę, która jest niewystarczająca, aby uzasadnić obniżenie z tytułu komunikatu o współpracy.

308 Niemniej przypomnieć należy również, że aby usprawiedliwić obniżenie grzywny ze względu na współpracę, zachowanie przedsiębiorstwa musi ułatwić zadanie Komisji polegające na stwierdzeniu i zwalczaniu naruszeń wspólnotowych reguł konkurencji (zob. pkt 296 powyżej wraz z przywołanym tam orzecznictwem). W tych okolicznościach należy uznać, że sytuacja określona w pkt 3 tiret szóste wytycznych w sprawie ustalania grzywien jest wyjątkowa jeśli chodzi o porozumienia horyzontalne, o których mowa w tych wytycznych, skoro musiała zaistnieć „skuteczna” współpraca, która ułatwiła zadanie Komisji, lecz która nie jest objęta komunikatem w sprawie współpracy.

309 W niniejszej sprawie Mannesmann nie dowiódł, że współpraca z jego strony rzeczywiście ułatwiła Komisji zadanie polegające na stwierdzeniu i zwalczaniu naruszeń (zob. pkt 297–306 powyżej). Nie ma więc żadnego powodu, aby uznać, że Komisja przekroczyła zakres swobodnego uznania nie obniżając grzywny nałożonej na Mannesmanna ze względu na to, iż miał on skutecznie współpracować w toku postępowania, w rozumieniu pkt 3 tiret szóste wytycznych.

310 W każdym razie Komisja stwierdza, że Mannesmann nie tylko nie współpracował w ramach tego dochodzenia, ale nawet odmówił udzielenia pewnych informacji i to pomimo wydania w dniu 15 maja 1998 r. decyzji na podstawie art. 11 ust. 5 rozporządzenia nr 17, nakazującej mu ich przekazanie. Choć Mannesmann złożył do Sądu skargę o stwierdzenie nieważności tej decyzji, zarejestrowaną pod nr T-112/98, to nie złożył wniosku o zastosowanie środków tymczasowych w ramach tego postępowania, co mógł uczynić zgodnie z art. 242 i 243 WE. Podjęte przez Mannesmanna kroki polegające na podważaniu zgodności z prawem decyzji z dnia 15 maja 1998 r. były oczywiście całkowicie uprawnione i nie można ich uznać za oznakę braku współpracy. Jednak stwierdzić trzeba, że Mannesmann nie miał prawa podtrzymywać swej odmowy udzielenia rzeczonych informacji wobec braku

tymczasowych środków zawieszających wykonanie decyzji z dnia 15 maja 1998 r. i że postępując tak, jakby zastosowano te środki tymczasowe na jego rzecz, choć nawet o nie nie wystąpił, postąpił on niezgodnie ze swymi zobowiązaniami wynikającymi z prawa wspólnotowego.

- 311 Ponadto należy zauważyć, że chociaż Mannesmann uzyskał częściowe stwierdzenie nieważności tej decyzji w zakresie w jakim Sąd stwierdził swym wyrokiem Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji, pkt 8 powyżej, nieważność pewnych pytań, które były przedmiotem decyzji z dnia 15 maja 1998 r., to z wyroku tego wynika, że większej części spośród tych danych, których przekazania Mannesmann odmówił, Komisja domagała się zgodnie z prawem. Na ten wyrok Sądu Mannesmann złożył do Trybunału odwołanie, zarejestrowane pod nr C-190/01. Jednak sprawa ta została wykreślona z rejestru Trybunału postanowieniem z dnia 4 października 2001 r. w sprawie Mannesmannröhren-Werke AG przeciwko Komisji, niepublikowanym w Zbiorze. W tym względzie z powołania się w tym postanowieniu na art. 69 ust. 5 regulaminu Trybunału łącznie z art. 122 akapit trzeci tego regulaminu wynika, że pomimo wzmianki o porozumieniu stron w pierwotnym wniosku o wykreślenie skarżącego, Trybunał uznał, że skarżący zwyczajnie wycofał swoje odwołanie i powinien z tego powodu ponieść związane z nim koszty.
- 312 W związku z tym z rzeczonego postanowienia wynika, że wyrok w sprawie Mannesmannröhren-Werke przeciwko Komisji, pkt 8 powyżej, uprawomocnił się. Zatem należy przyjąć, że z powodu niezgodnego z prawem zachowania Mannesmanna Komisja nie uzyskała nigdy dużej ilości danych, których zgodnie z prawem zażądała w trakcie postępowania administracyjnego. W tych okolicznościach nie można uznać, że całość zachowania Mannesmanna w toku postępowania administracyjnego jest oznaką skutecznej współpracy w niniejszej sprawie.
- 313 W świetle powyższego należy oddalić zarzuty Mannesmanna opierające się na współpracy w trakcie postępowania administracyjnego.

W przedmiocie wyliczenia kwoty grzywny

- 314 Z powyższych rozważań wynika, że kwotę nałożonej na Mannesmanna grzywny należy obniżyć w celu uwzględnienia okoliczności, iż czas trwania naruszenia stwierdzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji ustalono w niniejszej sprawie na cztery, a nie na pięć lat.
- 315 W związku z tym że Komisja słusznie zastosowała w niniejszej sprawie metodę ustalania grzywien określoną w wytycznych, Sąd, w zastosowaniu swego nieograniczonego prawa orzekania uznaje, iż tę metodę należy również zastosować w odniesieniu do wniosku sformułowanego w poprzednim punkcie.
- 316 Tak więc ustala się kwotę bazową grzywny na 10 mln EUR, powiększone o 10% za każdy rok trwania wykroczenia, czyli w sumie o 40%, co daje sumę 14 mln EUR. Następnie kwotę tę zgodnie z motywami 168 i 169 zaskarżonej decyzji należy zmniejszyć o 10% z tytułu okoliczności łagodzących, co daje w przypadku Mannesmanna ostateczną kwotę wynoszącą 12 600 000 EUR zamiast 13 500 000 EUR.

W przedmiocie kosztów

- 317 Zgodnie z art. 87 § 3 regulaminu w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań Sąd może postanowić, że koszty zostaną podzielone albo że każda ze stron poniesie swoje własne koszty. Ponieważ w niniejszej sprawie żądania każdej ze stron zostały uwzględnione tylko w części, należy orzec, że skarżąca i Komisja ponoszą własne koszty.

Z powyższych względów

SĄD (druga izba)

orzeka, co następuje:

- 1) Stwierdza się nieważność art. 1 decyzji Komisji 2003/382/WE z dnia 8 grudnia 1999 r. dotyczącej postępowania na podstawie art. 81 Traktatu WE (sprawa IV/E-1/35.860-B — Rury stalowe bez szwu), w zakresie w jakim stwierdza się w nim, że naruszenie zarzucane Mannesmannowi istniało przed dniem 1 stycznia 1991 r.
- 2) Kwotę grzywny nałożonej na stronę skarżącą w art. 4 decyzji 2003/382 ustala się na 12 600 000 EUR.
- 3) W pozostałym zakresie skarga zostaje oddalona.
- 4) Strona skarżąca i Komisja ponoszą własne koszty.

Forwood

Pirrung

Meij

Wyrok ogłoszono na posiedzeniu jawnym w Luksemburgu w dniu 8 lipca 2004 r.

Sekretarz

Prezes

H. Jung

J. Pirrung

II - 2321

Spis treści

Okoliczności faktyczne i przebieg postępowania	II - 2234
Postępowanie przed Sądem	II - 2235
Żądania stron	II - 2235
W przedmiocie żądania stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji	II - 2236
W przedmiocie zarzutów wynikających z uchybień proceduralnych	II - 2236
W przedmiocie zarzutu wynikającego z naruszenia prawa do obrony ze względu na to, że Komisja odmówiła skarżącej dostępu do niektórych dokumentów znajdujących się w aktach sprawy	II - 2236
Argumenty stron	II - 2236
Ocena Sądu	II - 2239
W przedmiocie niewystarczającego terminu do odpowiedzi na pismo w sprawie przedstawienia zarzutów	II - 2243
Argumenty stron	II - 2243
Ocena Sądu	II - 2244
W przedmiocie posługiwania się dokumentem „Klucz podziału” w charakterze dokumentu obciążającego	II - 2248
Argumenty stron	II - 2248
Ocena Sądu	II - 2250
W przedmiocie naruszenia prawa do obrony, wynikającego z rozbieżności pomiędzy pismem w sprawie przedstawienia zarzutów a zaskarżoną decyzją w zakresie naruszenia, o którym mowa w art. 2 tej decyzji	II - 2255
Argumenty stron	II - 2255
Ocena Sądu	II - 2255
W przedmiocie istnienia naruszenia art. 81 ust. 1 WE, o którym mowa w art. 1 zaskarżonej decyzji	II - 2257
W przedmiocie sprzeczności art. 1 i 2 zaskarżonej decyzji	II - 2257
Argumenty stron	II - 2257
Ocena Sądu	II - 2259

MANNESMANNRÖHREN-WERKE PRZECIWKO KOMISJI

W przedmiocie braków w rozumowaniu Komisji dotyczącym naruszenia stwierdzonego w art. 1 zaskarżonej decyzji	II - 2261
Argumenty stron	II - 2261
Ocena Sądu	II - 2264
W przedmiocie istnienia naruszenia art. 81 ust. 1 WE, o którym mowa w art. 2 zaskarżonej decyzji	II - 2266
Argumenty stron	II - 2266
Ocena Sądu	II - 2272
W przedmiocie żądania obniżenia kwoty grzywny	II - 2287
W przedmiocie zasad określających ustalanie grzywien	II - 2287
Argumenty stron	II - 2287
Ocena Sądu	II - 2289
W przedmiocie ustalenia wysokości grzywny nałożonej na stronę skarżącą	II - 2292
W przedmiocie wagi naruszenia wskazanego w art. 1 zaskarżonej decyzji	II - 2292
Argumenty stron	II - 2292
Ocena Sądu	II - 2294
W przedmiocie czasu trwania	II - 2302
Argument stron	II - 2302
Ocena Sądu	II - 2303
W przedmiocie okoliczności łagodzących	II - 2307
Argumenty stron	II - 2307
Ocena Sądu	II - 2308
W przedmiocie współpracy Mannesmanna	II - 2312
Argumenty stron	II - 2312
Ocena Sądu	II - 2314
W przedmiocie wyliczenia kwoty grzywny	II - 2320
W przedmiocie kosztów	II - 2320